

BEHÖVS ETT EG-PATENT?

- en studie av utvecklingen av patenträtten i Europa

Lunds Universitet
Institutionen för Juridik

Examensarbete 20 p, vt 2000
Handledare: Carl Michael Quitzow

Författare: Anna-Karin Gustafsson
2000-05-12

SAMMANFATTNING

Sedan marknaden i Europa blivit mer och mer integrerad och gränser successivt suddas ut är det viktigt att de regler som skall tillämpas inom olika områden är enhetliga. Immaterialrätten är ett av dessa områden. Det krävs därför att regler som gäller för immaterialrätt sammanställs i ett unisont regelverk.

Det nuvarande europeiska patenträttssystemet har vistat sig innehålla komplexa problem och en förbättring är att eftersträva. Det mest framträdande problemet kan sägas vara de mycket höga översättningskostnaderna som uppkommer när en patentansökan skall ges in till flera olika länder. De höga kostnaderna leder dels till att de "små" uppfinnarna får svårare att etablera sig på marknaden, men också till att samhället går miste om värdefull tekniköverföring.

Syftet med föreliggande arbete har varit att analysera dagens rättsläge inom patenträtten i Europa och föra en diskussion angående ett enhetligt EG-patent. Arbetet har även belyst de brister och problem som existerar och möjliga lösningar till dessa har diskuterats.

Metoden som använts har varit litteraturstudier baserade främst på Grönboken om gemenskapspatent och patentsystemet i Europa, men även på dokument som följt upp denna.

Resultatet av studien har visat att samtliga berörda parter är eniga om att en förbättring av det europeiska patenträttssystemet är nödvändig. Det råder dock stor oenighet om hur denna förbättring skall se ut och vilken väg dit som är den lämpligaste.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING:

1. FÖRKORTNINGAR	4
2. INLEDNING	4
3. BAKGRUND	7
3.1. HISTORIK.....	7
3.2. VAD ÄR ETT PATENT?.....	8
4. DEN SVENSKA PATENTLAGEN	8
4.1. PATENT OCH REGISTRERINGSVERKET.....	8
4.2. PATENTERBARHETSKRITERIERNA	9
4.3. HANDLÄGGNINGEN AV PATENT	11
5. INTERNATIONELL PATENTRÄTT	13
5.1. PARISKONVENTIONEN	13
5.2. WORLD INTELLECTUAL PROPERTY ORGANIZATION.....	14
5.3. PATENTSAMARBETETS BÖRJAN	14
5.4. PATENT COOPERATION TREATY	15
5.4.1. ALLMÄNT.....	15
5.4.2. PATENTANSÖKAN.....	16
6. PATENT REGLER I EUROPA	17
6.1. EUROPEAN PATENT OFFICE.....	17
6.2. EUROPEAN PATENT CONVENTION	18
6.2.1. ALLMÄNT.....	18
6.2.2. PATENTANSÖKAN.....	19
6.2.3. AVGIFTER.....	21
6.2.4. ÅTERKALLELSE, OGILTIGHETSFÖRKLARING OCH INVÄNDNING.....	21
7. FÖRSLAG TILL FÖRBÄTTRING AV PATENTRÄTTEN I EUROPA	23
7.1. ALTERNATIV KONFLIKTLÖSNING	23
7.2. EG-PATENTKONVENTIONEN.....	25
7.2.1. UTVECKLINGEN.....	25
7.2.2. INNEHÅLLET I ETT EG-PATENT	26
7.2.3. EFFEKTEN AV ETT EG-PATENT.....	27
7.2.4. SPRÅK.....	27
7.2.5. INTRÅNG I EG-PATENT	28
8. GRÖNBOKEN OM EG-PATENT	29
8.1. ALLMÄNT.....	29
8.2. BEHOVET AV ETT EG-PATENT.....	30
8.3. EG-PATENT KONVENTIONENS FÖRMODADE SVAGHETER	32
8.4. LÖSNINGAR PÅ ÖVERSÄTTNINGSPROBLEMET	32
8.5. LÖSNINGAR PÅ JURISDIKTIONSPROBLEMET.....	34
8.6. YTTERLIGARE HARMONISERING PÅ GEMENSKAPSNIVÅ	36

8.6.1. ANSTÄLLDAS UPPFINNINGAR.....	36
8.6.2. FORMALITETER OCH PATENTOMBUD.....	36
9. UPPFÖLJNING AV GRÖNBOKEN OM EG-PATENTKONVENTIONEN	37
9.1. ALLMÄNT.....	37
9.2. BEHOVET AV ETT EG-PATENT.....	38
9.3. EGENSKAPERNA FÖR EG-PATENTET.....	39
9.4. ANSTÄLLDAS UPPFINNINGAR.....	41
9.5. PATENTOMBUD OCH YRKESKVALIFIKATIONER.....	41
10. ANALYS.....	42
10.1. ALLMÄNT.....	42
10.2. KRITIK AV DE NUVARANDE PATENTSYSTEMEN.....	43
10.3. SKILLNAD MELLAN STATERNAS TOLKNING OCH PRAXIS	44
10.4. INRÄTTANDE AV ETT NYTT PATENTLAGSYSTEM	45
10.5. VAL AV JURISDIKTION.....	46
10.6. SPRÅKFRÅGAN.....	47
10.7. AVGIFTSFRÅGAN.....	49
11. BILAGOR	51
BILAGA 1. DEN SVENSKA PATENTLAGEN.....	51
BILAGA 2. PARISKONVENTIONEN.....	56
BILAGA 3. PATENT TREATY CONVENTION.....	58
BILAGA 4. EUROPEAN PATENT CONVENTION	64
BILAGA 5. COMMUNITY PATENT CONVENTION.....	72
12. KÄLLFÖRTECKNING:	76

1. FÖRKORTNINGAR

BIRPI = Internationella byrån för administration av Pariskonventionen och övriga internationella unioner för industriell äganderätt

CPC = Community Patent Convention

EFTA = Europeiska frihandelssammanslutningen

EG = Europeiska Gemenskapen

EPC = European Patent Convention

EPO = European Patent Office

EU = Europeiska Unionen

FN = Förenta nationerna

PCT = Patent Corporation Treaty

PL = Patentlagen

PRV = Patent- och registreringsverket

WIPO = World Intellectual Property Organization

2. INLEDNING

Ett patent är ett monopol på en uppfinning som varar under en viss tid, vanligen upp till 20 år, vilket är fallet i Sverige. Patent beviljas en uppfinnare i utbyte mot att uppfinnaren ger en fullständig beskrivning av uppfinningen i en tryckt skrift. Patentsystemet har dock blivit mycket komplext. Trots att det är mer än 40 år sedan Romfördraget undertecknades, har den europeiska gemenskapens (EG) företag ännu ej ett enhetligt skydd för innovationer.

I Sverige finns tre olika sätt att söka patent, nämligen i:

- 1) svensk patentansökan, som prövas av svenska *Patent- och registreringsverket* (PRV) och leder till svenskt patent;
- 2) internationell patentansökan, enligt *Patent Cooperation Treaty* (PCT)-systemet, som prövas av något av de patentverk som getts sådan kompetens, bland annat det svenska PRV, och då kan leda till internationellt och förstås också svenskt patent; eller
- 3) europeisk patentansökan, som prövas av *European Patent Office* (EPO), och kan leda till ett europeiskt patent, och förstås också här, svenskt patent.

Det finns dock problem med att patentskydda en uppfinning. När det gäller kostnaderna för att söka patent i de länder där patent anses mest attraktivt, främst i västvärlden, är dessa oerhört höga, och det är antagligen inte tillräckligt med enbart ett nationellt skydd om man vill nå framgång med sin uppfinning. Enbart i Europa använder företag och uppfinnare varje år åtskilliga miljarder USD på att återuppfinna redan publicerade idéer. På senare år har det därför pågått en hel del diskussioner om hur patentreglerna skall kunna utvecklas och förbättras. Bland annat pågår planering av ett nytt EG-patent, vilket skulle underlätta för länderna inom gemenskapen. Dessa länder skulle då kunna söka patent som blir gällande inom hela unionen. Förslaget till ett EG-patent är fortfarande på planeringsstadiet, och delegater träffas fortlöpande vid olika diplomatiska konferenser och diskuterar frågan.

I föreliggande arbete har jag följt bland annat EG kommissionen som har varit en av de framträdande institutionerna i detta arbete, och som arbetat fram ett förslag till harmoniseringen

av patentreglerna inom unionen. Detta förslag finns främst i Grönboken från den 25 juli 1997. Jag har även behandlat uppföljningen av Grönboken, vilken också arbetats fram av kommissionen, och de synpunkter som inkommit till kommissionen som svar på den föreslagna harmoniseringen av patentreglerna inom gemenskapen till ett enhetligt patent.

Syftet med föreliggande arbete är att ge en bild av hur patentreglerna ser ut i Europa idag och återge diskussionen om behovet av utveckling och förbättring av dessa regler. Min uppsats kommer att belysa de för- och nackdelar som ett nytt EG-patent skulle innebära för bland annat Sverige, men också för de övriga länderna inom gemenskapen, och också diskutera behovet och nyttan av ett sådant patent. Jag kommer även att analysera vilket innehåll och vilken form en sådan ny åtgärd skulle kunna ha.

För att kunna ge en utförlig bild av situationen inom patenträtten i Europa kommer de svenska patentreglerna att förklaras och sedan jämföras med de europeiska reglerna som de ser ut idag. Jag har begränsat genomgången till de regler och internationella överenskommelser som är relevanta för patentarbetet inom Europa och även beskrivit de nationella och internationella institutioner som är aktiva inom utvecklingen av detta område.

Eftersom varken den föreslagna EG-patentkonventionen eller reglerna om ett nytt EG-patentsystem inte trätt i kraft ännu, finns inte någon omfattande litteratur om detta. Den litteratur jag använt belyser både dagens och gårdagens läge i fråga om patentlagstiftning i Sverige och i Europa. En del av litteraturen inom detta område finns endast tillgänglig på Internet, varför jag även baserat delar av min uppsats på vad jag funnit där. Utifrån detta material har jag sedan försökt analysera den nuvarande svenska och europeiska patentlagstiftningen, och de planer som finns angående reglerna för ett EG-patentet.

Jag har valt att i stort begränsa min uppsats från 1950-talet fram till idag. Detta på grund av att arbetet med harmoniseringen av den internationella patenträtten startade i början på 1950-talet, och fortgår än idag.

3. BAKGRUND

3.1. HISTORIK

Trots att patenträtten som vi ser den idag är ett förhållandevis ungt rättsområde är patentinstitutionen en skapelse av den italienska renässansen. Det började i de norditalienska republikerna under senare delen av 1400-talet där Venedigs och Florens världsberömda hantverkarprodukter köptes och var attraktiva världen över. År 1474 beslöt Venedigs högsta förvaltningsmyndighet att mot anmälan ge stadens hantverkare tio års ensamrätt för varje anordning som var ny, sinnrik, och inte tidigare kommit till användning inom republiken. Skedde intrång i denna ensamrätt straffades detta med böter. Tredje man kunde av myndigheterna beviljas rätt att utnyttja uppfinningen under förutsättningen att den tillverkades genom patenthavaren.¹

Grunden till den moderna patenträtten lades emellertid i England under 1600-talet. Ett privilegiesystem för tillverkning av varor utvecklades med syftet att locka utlänningar att utöva hantverk och industri i England. År 1624 antogs *Statutes of Monopolies*, en lagstiftning som innebar att privilegiesystemet ersattes med ett skydd för uppfinningar genom *Letters Patent*. En form av patentlagstiftning infördes i Sverige år 1688 genom en förordning om hantverkshus som skulle inrättas i riket. Den moderna patenträtten fick dock inte sitt genombrott i Sverige förrän genom en kunglig förordning år 1819, *privilegia exclusiva*. Förordningen gav privilegier för utövande av en uppfinning under 15 år. *Privilegia exclusiva* upphävdes genom 1834 års patentlag som i sin tur ersattes av 1856 års patentförordning och denna i sin tur av 1884 års förordning angående patent. Denna sista förordning lyckades gälla ända till år 1968. Inom den svenska patenträtten genomfördes under början av 1960-talet en genomgripande reform i samarbete med de övriga nordiska länderna. Denna reform ledde till att en svensk patentlagstiftning (Patentlagen, PL) med långtgående rättslikhet i Norden trädde i kraft den 1 januari 1968, senast ändrad genom lag SFS 1996:889.²

¹ Neumeyer, F.; Patent i omvandling – en översikt över svenska och internationella patentfrågor, (1977), s. 7.

² Jacobsson, M., m.fl.; Patentlagstiftningen- en kommentar, (1980), s. 4.

3.2. VAD ÄR ETT PATENT?

Patent är ett centralt instrument för att skydda innovationer. Det är en ensamrätt och innebär att en unik lösning på ett tekniskt problem skyddas. Egentligen är patentet också en överenskommelse mellan uppfinnaren och samhället. Överenskommelsen fungerar så att samhället skall kunna utnyttja uppfinnarens teknik när patentet gått ut. Detta framför allt för att den industriella utvecklingen skall gå framåt.³

I de flesta länder, däribland Sverige, innebär ensamrätten att uppfinnaren under maximalt 20 år har rätt att förbjuda andra att utan lov utnyttja uppfinningen genom att exempelvis tillverka, försälja, importera, och använda den patenterade produkten, eller att utöva det patenterade förfarandet. Det är uppfinnaren som har rätt till att söka patent, men denna rätt kan också överlåtas till annan, antingen till en fysisk eller till en juridisk person exempelvis ett aktiebolag. Patent är vidare en förmögenhetsrätt och kan således överlåtas, säljas och gå i arv.⁴

Varje uppfinning ger dock inte automatiskt rätt till patent. Det finns fyra kriterier som skall vara uppfyllda för att ett patent skall kunna registreras. Dessa kriterier är att uppfinningen skall vara ny, den skall ha teknisk effekt, den skall besitta uppfinningshöjd och den skall gå att reproducera (s.7)⁵

4. DEN SVENSKA PATENTLAGEN

4.1. PATENT OCH REGISTRERINGSVERKET

Det svenska patent- och registreringsverket (PRV) är en central statlig myndighet för handläggning av ärenden på det industriella rättsskyddets, namnrättens och associationsrättens områden i Sverige. PRVs organisation leds av en styrelse vars ordförande är generaldirektören

³ Bernitz, U, m.fl.; Immaterialrätt, (1998), s. 7.

⁴ Neumeyer, F.; (1977), s.16.

för PRV. Representanter för uppfinnare, industri och handel, patentombudskår, teknisk forskning och utveckling ingår också i styrelsen. PRVs arbetsuppgifter är främst att pröva ansökningar om patent och att föra register över patentansökningar och patent, men PRV är även en så kallad PCT-myndighet. Detta innebär att PCTs generalförsamling har utsett det svenska PRV till att vara internationell myndighet för nyhetsgranskning och för internationell förberedande patenterbarhetsprövning enligt PCT. PRV inbjuds därför att medverka i det utvecklingsarbete som initieras inom ramen för det internationella patentsamarbetet där bland annat *World Intellectual Property Organization* (WIPO, s.11) har en betydande roll. PRV har också varit framträdande när det gäller att utveckla PCT-systemet och senast 1985 trädde nya regler i kraft på svenskt initiativ. Reglerna syftade till att förenkla ansökningsförfarandet både för sökande och för patentmyndigheter. Vidare tar PRV emot patentansökningar som sedan vidarebefordras till EPO.⁶

4.2 PATENTERBARHETSKRITERIERNA

Nyhetsaspekten är ett absolut krav för att en uppfinning skall kunna erhålla patent. Detta krav definieras genom att uppfinningen väsentligen måste skilja sig från vad som blivit känt före ansökningsdagen. Lagen beskriver också vad som menas med ”känt” som ”allt som blivit allmänt tillgängligt, vare sig detta skett genom skrift, föredrag, utnyttjande eller på annat sätt”. Med uttrycket ”allmänt tillgängligt” menas att en större eller obestämd mängd av personer har haft tillfälle att få del av uppfinningen eller att möjlighet därtill har erbjudits. Uppfinningen skall alltså vara ny och får inte förekomma någon annanstans i världen. Det är därför viktigt att en ansökan om patent inlämnas innan uppfinningen marknadsförs, ställs ut, eller på annat sätt blir känd för allmänheten. Även uppfinnarens egen användning kan skada nyheten.⁷

Den *tekniska effekten* innebär att det tekniska problem som uppfinningen avser att lösa, rent tekniskt och konkret också går att lösa. Uppfinningen skall alltså kunna tillgodogöras industriellt. I kravet på teknisk effekt ligger också att lösningen av det tekniska problemet skall göras med hjälp av naturkrafterna, det vill säga med ett lagbundet utnyttjande av naturens materia och

⁵ Wallin, B.; Awapatent, Immaterial- och avtalsrätt, (1999), s. 11.

⁶ EPO-medlemsskapsutredningen; Sverige och den europeiska patentorganisationen, (1985), s.71f.

⁷ Westlander, O.; Patent, allmänna domstolars praxis åren 1983-1991, (1995), s. 276f.

energi. Den tekniska effekten måste redan vid ingivandet ha styrkts på så sätt att det av grundhandlingarna klart framgår att uppfinningen var gjord vid tidpunkten för ansökans ingivande. Vidare får det som läggs till beskrivningen i efterhand inte ha sådan karaktär att den ursprungliga uppfinningen i ansökan om patentkraven kommer att framstå som en annan än den ursprungligen angivna.⁸

Kravet på *uppfinningshöjd* beskriver uppfinningens grad av nyskapande. Uppfinningen har ”höjd” om den väsentligen skiljer sig från vad som är känt för en fackman inom ifrågavarande område. Uppmärksammas bör att det inte är fråga om att uppfinningen innebär ett framsteg eller en förbättring av vad som är tidigare känt. Det är tillräckligt att den väsentligen skiljer sig från tidigare kända uppfinningar. Det är alltså frågan om den kvalitativa värderingen som en uppfinning skall uppfylla för att vara patenterbar. Det har vid vissa tillfällen uppstått problem i bedömningen av uppfinningshöjd då domstolarna utvecklat en praxis som ställer strängare krav på uppfinningshöjd än vad patentverket gör. En annan diskussion som har pågått i avgörandet om uppfinningen har höjd är huruvida kravet om uppfinningshöjd är uppfyllt när det gäller kombinationsuppfinningar. Med kombinationsuppfinningar menas uppfinningar som innebär en kombination av flera var för sig kända element till en enhet med ny teknisk verkan. Många anser att om en ”kombinationseffekt” kan påvisas skall patent kunna meddelas även om sammanställningen av dessa kända element inte i sig innebär en uppfinning som har uppfinningshöjd. Avgörande bör här vara om det för en fackman ligger nära till hands att pröva en viss kombination.⁹

Reproducerbarhet innebär att när uppfinningen utövas skall den avsedda effekten med säkerhet nås vid upprepat utövande. När det gäller uppfinningar som avser mikrobiologiskt förfarande, eller alster av sådant förfarande, uppkommer dock problem vad gäller reproducerbarheten.¹⁰ Det är här oklart hur strängt kravet på reproducerbarhet skall upprätthållas när det gäller denna sorts uppfinningar. De flesta uppfinningar använder sig av ett mekaniskt förfarande som kan upprepas med samma förfarande hur många gånger som helst. Detta är inte fallet med levande organismer

⁸ Patentpolicykommittén; SOU 1974:63, Internationellt patentsamarbete i 1970 års konvention om patentsamarbete, (1974), s. 38f.

⁹ Neumeyer, F, (1977), s. 21.

som ständigt är underkastade förändringar. Det kan också uppkomma svårigheter att i patentansökningen beskriva den använda mikroorganismen och därmed också uppfinningen tillräckligt tydligt. Sedan 1978 har därför regler om deposition av en kultur av den mikroorganism som används vid utövande av uppfinningen införts.¹¹

Ett annat minst lika viktigt villkor som de ovan omtalade för att uppfinningen skall erhålla patent, är att uppfinningen skall beskrivas så noggrant att allmänheten sedan patenttiden har gått ut skall kunna utöva uppfinningen med ledning av vad som anges i beskrivningen och visas på eventuella ritningar.

4.3 HANDLÄGGNINGEN AV PATENT

Det är viktigt att uppfinnaren lämnar fullständig information till sitt patentombud när en patentansökan skall utarbetas, eftersom det i efterhand inte är möjligt att komplettera ansökningen med nya tekniska uppgifter. Granskaren av uppfinningen kommer först att genomföra en nyhetsgranskning och sedan meddela resultatet till sökanden. Blir resultatet att uppfinningen uppfyller patenterbarhetskriterierna, startas en procedur som leder till att patent meddelas.¹²

Om resultatet däremot blir att uppfinningen inte uppfyller patenterbarhetskriterierna, utfärdas ett föreläggande. Här påpekas de brister som uppkommit i formellt och materiellt hänseende. I föreläggandet kan också ingå dokument som granskaren anser beskriva lösningar som liknar sökandens uppfinning. Sökanden kan i sin tur inlämna svaromål på granskarens negativa föreläggande, och med detta även inlämna nya patentkrav för att avgränsa uppfinningen från tidigare känd teknik. De nya patentkraven får dock inte innehålla några tillägg som saknar underlag i grundhandlingarna. Sökanden kan även i svaromålet ge sin synpunkt till granskaren om varför uppfinningen måste anses vara ny och inneha de patenterbarhetskriterier som erfordras. Beslut att avslå patentansökan kan överklagas hos Patentbesvärsrätten, och om prövningstillstånd

¹⁰ Jacobsson, M, m.fl., (1980), s. 148.

¹¹ Wallin, B., (1999), s. 11.

¹² Ibid, s. 12.

lämnas kan detta beslut även prövas i Regeringsrätten som sista instans. Prövningstillstånd är dock ytterst ovanliga i patentärenden. Om ansökan efter ovannämnda föreläggande fortfarande inte är tillfredställande enligt de anmärkningar som gjorts på uppfinningen, skall granskaren överväga om inte ansökan borde avslås utan att nytt föreläggande utfärdas.¹³

Anser granskaren att uppfinningen är patenterbar utfärdas ett slutföreläggande. Granskaren sänder sedan ett besked till sökanden att patent kan meddelas och att patentregistreringsavgifter skall betalas. Efter betalning av dessa avgifter kungörs patentet i Svensk Patenttidning och i och med detta förfarande träder patentet i kraft.¹⁴

Efter det att patentet meddelats och kungjorts har allmänheten nio månader på sig att göra invändning mot patentet om man anser att meddelandet av patentet var ett felaktigt beslut. Innan PRV avgör om invändningen är befogad skall sökanden ges en chans att yttra sig och att vid behov även ändra patentkraven. PRV har tre möjligheter att bemöta invändningen, antingen att:

- 1) låta patentet kvarstå i oförändrad form, invändningen avvisas härmed;
- 2) låta patentet kvarstå i förändrad form, invändaren får då delvis rätt; eller
- 3) häva patentet, då vinner alltså invändaren fullt ut.¹⁵

Om det inte inkommit någon invändning inom dessa nio månader, eller om patentet ändå kvarstått i oförändrad omfattning, kan patentet nu endast hävas genom en ogiltighetstalan som väcks vid Stockholms tingsrätt, som är första instans för patentmål i Sverige. Andra instans är sedan Svea Hovrätt och sista formella instans är Högsta Domstolen, men i praktiken är det Svea Hovrätt som har sista ordet i patentmål. Patentet gäller sedan i 20 år efter det att ansökan lämnades in till PRV. För att upprätthålla patent måste patentavgifter betalas varje år efter en stigande skala.¹⁶

¹³ Jacobsson, M, m.fl., (1980), s.198.

¹⁴ Wallin, B., (1999), s. 12.

¹⁵ Ibid, (1999)s. 13.

5. INTERNATIONELL PATENTRÄTT

5.1. PARISKONVENTIONEN

Pariskonventionen bildades 1883 i Paris. Sverige tillträdde denna konvention 1885. Konventionen har för närvarande 159 medlemsstater och är på så sätt nära nog världsomfattande. Konventionen grundar sig främst på två principer. För det första att medborgare i eller den som har hemvist i något unionsland, skall i alla övriga unionsländer åtnjuta samma förmåner rörande industriella skydds rättigheter som dessa länders egna medborgare. De skall alltså behandlas enligt *nationell behandling*. Sedan skall de som tillträtt konventionen också alltid åtnjuta ett visst *minimiskydd*, även om de egna medborgarna inte har samma minimiskydd. Det viktigaste är dock den så kallade *prioritetsrätten*. Denna rätt innebär att patentsökande i ett unionsland inom 12 månader kan söka patent i alla de länder som ingått i unionen med den verkan att ansökningen ingivits vid tiden för den ursprungliga ansökningen. Prioritet kan åberopas från den dag då man ansöker om nationellt patent. Offentligt utnyttjande av uppfinningen eller andra publikationer under de 12 månader som sökanden har att lämna in patentansökan till de aktuella, länderna kan då inte åberopas som nyhetshinder mot de nya europeiska ansökningarna, i den mån dessa stämmer överens med den äldre prioritetsgrundande ansökningen.

Konventionen bygger också på *självständighetsprincipen*, vilket innebär att de nationella patentverken i princip är oberoende av varandra, och att ett granskningsresultat från ett patentverk inte är bindande för ett annat. Ett patent kan alltså ogiltigförklaras i ett land medan samma patent kan fortbestå i ett annat. Konventionens innehåll kretsar annars runt bland annat regler rörande förverkande av patenträtt. Den tar även upp uppfinnarens rätt att nämnas vid namn. Konventionen har varit mycket framgångsrik och har vid ett flertal tillfällen reviderats, senast i Stockholm 1967. Det är dock erkänt att en harmonisering av patenträtten är nödvändig. Pariskonventionen tillåter därför att de stater som tillträtt konventionen träffar separata överenskommelser om utbyggt rättsskydd, så länge detta ej strider mot konventionen. På detta sätt har bland annat PCT och EPC tillkommit (s.12,15).¹⁷

¹⁶ Bernitz, U, m.fl. (1998), s. 73.

¹⁷ Neumeyer, F, (1977), s. 69ff.

5.2. WORLD INTELLECTUAL PROPERTY ORGANIZATION

Vid konferensen i Stockholm 1967 bildades också World Intellectual Property Organization (WIPO) ur den tidigare internationella byrån för administration av Pariskonventionen och övriga internationella unioner för industriell äganderätt, (BIRPI). WIPO är ett FN-organ som har sitt säte i Genève. WIPO har till syfte att genom samarbete mellan länderna inom konventionen om WIPO, och med andra internationella organisationer, främja skyddet av den intellektuella äganderätten i alla länder. Härigenom skall skapande verksamhet uppmuntras, samt skötseln av de olika unionerna inom immaterialrätten moderniseras och effektiviseras. Särskild vikt läggs vid det arbete som bedrivs inom de internationella myndigheterna för nyhetsgranskning och förberedande patenterbarhetsprövning. WIPO publicerar också tidskriften Industrial Property och ger ut bland annat informationshäften och bibliotekskataloger. WIPO har också som uppgift att administrera internationella patentansökningar under flera konventioner som exempelvis PCT. Organisationen övervakar även utarbetandet av modellagar för patent, know-how och mönster till hjälp för bland annat u-länderna. Bildandet av nationella uppfinnarföreningar i länder där dessa inte etablerats är också en av WIPOs uppgifter. WIPO förbereder också de viktiga unionskonferenserna och andra viktiga världsomfattande aktiviteter, vilka syftar till harmoniseringen av patenträtten.¹⁸

5.3. PATENTSAMARBETETS BÖRJAN

Europarådet tillsatte år 1951 en patentexpertkommitté efter ett förslag om att upprätta ett europeiskt patentverk. Förutsättningen för ett sådant patentverk var att de deltagande staterna måste enas om de materiella bestämmelserna för meddelandet av ett patent. Arbetet inriktades därför på att harmonisera de deltagande ländernas patentlagstiftning och på att jämka samman de olika ländernas formella krav på patentansökan. Den så kallade formalitetskonventionen antogs 1953, vidare utarbetades regler för ett modernt klassificeringssystem för patent och patentansökningar 1954. Detta klassificeringssystem ersattes 1971 med en internationell

¹⁸ Bernitz, U, m.fl. (1998), s 79f.

klassificeringskonvention, som administreras av WIPO. Arbetet med de materiella bestämmelserna mynnade ut i den så kallade lagkonventionen 1963. I slutet av 1960-talet intensifierades arbetet med harmoniseringen av patentreglerna i Europa, och både lagkonventionen och formalitetskonventionen låg som grund för utarbetandet av PCT, EPC och Community Patent Convention (CPC, i detta arbete kallat EG-patentkonventionen, s.22).¹⁹

5.4. PATENT COOPERATION TREATY

5.4.1. ALLMÄNT

Antalet patentansökningar steg kraftigt under 1960-talet. År 1966 tog därför USA initiativet inom WIPO till en samarbetsplan, sedermera PCT. PCT-konventionen antogs 1970 i Washington. Genom PCT regleras samarbetet idag mellan över 100 länder, för att på internationell nivå förenkla nyhetsgranskningen och patenterbarhetsprövningen för de nationella patentverken. Detta uppnås genom en centralisering av ansökningsförfarandet och granskningen av patentansökningarna. PCT administreras av WIPO. Konventionen upprättar även enhetliga regler för ansökningsform och innehåll, och gör det möjligt att söka patent i flera av konventionsstaterna genom en så kallad internationell patentansökan. Denna rätt har medborgare eller den som har hemvist i fördragsslutande stat. Den som vill ansöka om internationellt patent skall från början ange vilka stater ansökningen skall omfatta. PCT ger sökanden möjlighet att genom en internationell ansökan få en uppfinning nyhetsgranskad, och valfritt även patenterbarhetsprövad, innan ansökan fullföljs i ett eller flera av de designerade länderna. Ansökningen åtnjuter i dessa stater samma rättsverkan som en nationell ansökan i en enda medlemsstat. PCT utnyttjas främst av dem som vill söka patent i flera länder, men också av de som önskar dra nytta av den långsamma processen, för att senarelägga kostnaderna för inlämningar i utlandet.²⁰

De nordiska länderna har utnyttjat PCT-systemet relativt flitigt. Detta beror främst på att bland annat det svenska PRV mycket aktivt informerat om PCT-systemet och även i många hänseenden

¹⁹ Törnroth, L; Europapatent, en redogörelse för den europeiska patentkonventionen, det planerade EG-patentet och det europeiska patentverket, (1974), s. 11.

²⁰ EPO-medlemsskapsutredningen, (1985), s. 23.

harmoniserat de nordiska reglerna med detta system. Det svenska PRV är ju som redogjorts för ovan en internationell PCT-myndighet.²¹

5.4.2. PATENTANSÖKAN

Syftet med PCT-systemet är att endast en nyhetsgranskning respektive en patenterbarhetsprövning skall göras innan en patentansökan förs över till de olika ländernas patentmyndigheter. Eftersom det svenska PRV är en PCT-myndighet, kan en svensk medborgare lämna in en på svenska författad internationell ansökan som kan omfatta samtliga anslutna länder. Inom fyra månader skall dock en översättning till engelska inges. Också EPO får vara mottagande myndighet enligt PCT och sökanden som väljer EPO som mottagande myndighet skall inge sin ansökan direkt till EPO. EPO, och likaså alla mottagande myndigheter, har sedan rätt att ta ut en befordringsavgift, vilken används när verket sedan vidarebefordrar ansökan till de designerade staterna. Internationell ansökan som inges till EPO skall vara författad på engelska, tyska eller franska. Konventionsstat som låter nationell myndighet ta emot internationell patentansökan för vilken EPO är mottagande myndighet, skall se till att ansökningen kommer EPO tillhanda senast två veckor före det att tretton månader förflutit från ingivandet, eller från prioritetdagen.²²

Endast en PCT-ansökan resulterar dock inte i ett internationellt patent. PCT-ansökningen måste dessutom fullföljas i det enskilda landet för att få verkan i detta land. Fas I vid en ansökan innebär att sökanden erhåller ett internationellt nyhetsgranskningsbesked innan ansökningen behöver fullföljas. Den granskning av uppfinningen som sker är av hög kvalitet och sker enligt mycket omfattande internationella regler. Det finns endast en möjlighet att ändra patentkraven efter det att nyhetsgranskningsbeskedet erhållits. Fas II innebär sedan att en internationell patenterbarhetsprövning kan begäras för att sökanden skall få bättre beslutsgrund och få en möjlighet till förlängning av fristen för fullföljande i enskilda länder till 30 månader, istället för de tjugo månader som gäller för den svenska nationella proceduren för ansökan. En PCT-ansökan resulterar i en hel mängd nationella patentansökningar, som sedan utsätts för samma nationella

²¹ Ibid, (1985), s.46.

behandling som nationella ansökningar i respektive länder. Efter 30 månader måste alltså patentsökanden fullfölja sin ansökan i de länder där han vill kunna åberopa sitt patent. Om dessa länder har många olika språk kan översättningen bli mycket dyr.²³

Eftersom patenterbarhetskriterierna enligt PCT nästan är identiska med de nationella, exempelvis de svenska kriterierna, kan en prövning av dessa göras antingen genom en internationell preliminär patenterbarhetsbedömning, eller också genom en prövning i de nationella patentverken i de länder där ansökningen önskas fullföljas. De patent som meddelas på basis av en PCT-ansökan, meddelas av de olika nationella patentverken med tillämpning av inhemsk lagstiftning, eller av EPO, med stöd av EPC.

6. PATENT REGLER I EUROPA

6.1. EUROPEAN PATENT OFFICE

År 1978 inrättades ett europeiskt patentverk, EPO, i München. EPO har 19 medlemmar och förutom de 15 medlemmarna i den europeiska gemenskapen ingår Schweiz, Cypern, Liechtenstein och Monaco. Vid separata avtal kan dessutom Norge, Island och Turkiet utnyttja EPO. Det finns dessutom planer på att ta in åtta nya medlemmar per den 1 juli 2002. EPO har själv uppskattat att det finns en potential att ta in upp till ca 40 europeiska stater som medlemmar. EPO har kontor i München, Haag, Wien och Berlin. EPO uppbär PCT-status.

EPO arbetar som en förmedling för många europeiska länder och har befogenhet att bevilja nationella patent för alla de stater som skrivit under EPC stadgarna. En annan av EPOs uppgifter är att förmedla information inom patenträtten i Europa. Inom EPO arbetar de anställda med tre officiella språk; engelska, tyska och franska. EPO ger också ut två patenntidningar, varav en innehåller de uppgifter som har antecknats i det europeiska patentregistret (European Patent Bulletin). Den andra är en särskild officiell tidning som skall innehålla tillkännagivanden från

²² Ibid, (1985), s. 52.

²³ Wallin, B., (1999), s. 20.

presidenten, samt andra upplysningar, som gäller konventionen eller dess tillämpning (Official Journal of the European Patent Office). EPO består av tre avdelningar; en för bedömning av patenterbarhet i första instans, en för prövning av besvär över beslut i den första instansen, och en för verkets administration. Ledamöterna i besvärsavdelning och i ogiltighetskammare utses av förvaltningsrådet efter förslag av presidenten vid EPO. Dessa ledamöter utses för en period av fem år.²⁴

6.2. EUROPEAN PATENT CONVENTION

6.2.1. ALLMÄNT

EPC undertecknades 1973 men trädde inte i kraft förrän år 1978, då EPO etablerades. EPC syftar till ett mer långtgående internationellt patentsamarbete än PCT. Sverige började tillämpa EPC i februari 1978. Vid denna tid skedde också stora förändringar i den svenska patentlagstiftningen. För svenska PRV innebär EPC att verksamheten hela tiden jämförs med verksamheten vid EPO. Detta ställer således krav på PRV:s produktion, effektivitet, handläggningstid och inte minst kvalitet och service.²⁵ Idag har 19 olika länder inom Europa anslutit sig till konventionen, men det europeiska patentet kan utsträckas till ytterligare sex länder: Albanien, Lettland, Litauen, Makedonien, Rumänien och Slovenien, (15 juli, 1999). Syftet med EPC-systemet är att göra det enklare och billigare för sökande som vill ha patentskydd i flera europeiska länder. Inom EPC-systemet finns det också möjlighet att skjuta på en stor del av patentkostnaderna tills man vet om patentet blir meddelat eller inte, och tills man bättre vet om marknad och teknik är tillgängliga. Europapatentet har blivit en betydande framgång, och allt fler företag söker nu europeiskt patent snarare än nationellt patent. Det har även utvecklats så kallade *europapatentombud*, som är auktoriserade att representera klienter inför EPO.²⁶

²⁴ Kocktvedgaard, M., m.fl.; Lärobok i Immaterialrätt, (1997), s. 43.

²⁵ Törnroth, L, (1974), s. 19.

²⁶ Wallin, B., (1999), s. 6.

6.2.2. PATENTANSÖKAN

En europeisk patentansökan får ges in till antingen EPO eller till nationell patentmyndighet i en konventionsstat vars lag medger detta. Konventionen inskränker inte heller konventionsstaternas rätt att ha egna patentverk som meddelar patent för vederbörande stat. Det svenska PRV tar till exempel emot europeiska patentansökningar för vidare befordran till EPO. I EPC finns regler om förutsättningarna för att få europeiskt patent. Dessa regler är fristående från de nationella reglerna i de olika konventionsstaterna. Rättsverkan av europeiskt patent i en konventionsstat regleras däremot av den statens lag. Därför skall ett europeiskt patent som meddelats i konventionsstat ha samma rättsverkan, som ett i den staten meddelat nationellt patent. Konventionen innehåller dock vissa bestämmelser om europeiskt patent och europeisk patentansökan, som är tvingande för konventionsstaterna. En europeisk patentansökan får enligt EPC åtnjuta prioritet från tidigare gjord ansökan i stat som är ansluten till Pariskonventionen för industriellt rättsskydd.²⁷

Innan uppfinnaren väljer mellan att göra en nationell eller en europeisk patentansökan, sker en bedömning enligt ekonomiska och affärsmässiga principer. Uppfinningen bedöms mot bakgrund av konkurrensläget och det sätt det sökta patentet skall användas på. Om uppfinnaren skall söka patent i fler än tre länder är det i allmänhet billigare att gå ”europavägen”. Genom det europeiska patentsystemet har nämligen kostnaderna för både ansökan och ombud hållits nere. Om uppfinnaren anlitar EPO istället för att ansöka om patent i varje land, har han också möjlighet att samråda med en enda granskare, istället för med flera olika patentverks granskare.²⁸

EPOs uppgift är att i enlighet med EPC meddela patent för de stater som anslutit sig till konventionen. EPC fungerar så att vid en enda patentansökan, en europeisk patentansökan, kan EPO bevilja patent som blir gällande i den eller de av de anslutna staterna som sökanden önskar. Uppfinnaren eller dennes rättsinnehavare är de som kan söka patent. Det krävs inte att de skall vara medborgare i, eller ha hemvist i, fördragsslutande stat. Konventionen utesluter dock inte de

²⁷ Neumeyer, F, (1977), s. 77 f.

²⁸ Törnroth, L.; Marknadspatentet, en redogörelse för 1975 års konvention om ett patent för den Europeiska Gemenskapen EG, (1976), s. 20.

anslutna staternas rätt att utfärda patent för den egna staten. Vid inlämnandet av en europeisk patentansökan måste uppfinnaren designera de länder som ansökningen skall omfatta. I den europeiska patentansökningen skall uppfinnarens namn anges, och om sökanden inte är uppfinnaren skall särskild handling lämna uppgift om uppfinnaren och ange hur sökanden förvärvat rätten till uppfinningen. För att patentet skall få giltighet i dessa länder, måste patentet valideras här inom tre månader från den dag då det europeiska patentet meddelades. I samband med valideringen måste avgifter betalas och översättningar lämnas in i de olika länderna. En europeisk patentansökan skall publiceras av EPO 18 månader efter ingivningsdagen eller, om prioritet yrkas, från prioritetsdagen. När en europeisk patentansökan publicerats blir handlingarna i ärendet, precis som hos svenska PRV, tillgängliga för allmänheten. Patenttiden för europeiska patent är som för svenska patent 20 år.²⁹

Patenterbarhetsvillkoren för EPC stämmer också i huvudsak med vad som gäller för den svenska patentlagen. För att ett patent skall meddelas krävs således att uppfinningen skall ha uppfinningshöjd, vara ny, ha teknisk effekt och vara reproducerbar. Handläggningen av de europeiska patentansökningarna sker i tre steg. Först görs en prövning i formellt hänseende, sedan sker en nyhetsgranskning och till sist görs patenterbarhetsprövningen. EPO har i princip endast skriftlig handläggning, men muntlig förhandling kan äga rum på initiativ av part eller av EPO.

EPOs officiella språk är engelska, tyska och franska och en europeisk patentansökan skall vara avfattad på ett av dessa språk. Om sökanden kommer från stat som inte har något av dessa språk som sitt officiella språk, får en ansökan om patent ges in på detta landets språk, förutsatt att en översättning följer inom tre månader från den dag då patentansökningen gavs in, eller högst tretton månader från prioritetsdagen. Sökanden kan också åläggas att betala kostnaden för tryckning och publicering av översättningarna, dessa kostnader brukar bli mycket höga.³⁰

Vid handläggning av internationell patentansökan i förhållandet mellan EPC och PCT skall PCTs bestämmelser tillämpas före EPCs. De senare kan dock komplettera PCT-bestämmelserna. Detta

²⁹ Wallin, B., (1999), s. 20.

gäller särskilt bestämmelser om den tid inom vilken begäran om patenterbarhetsprövning skall framställas.³¹

6.2.3. AVGIFTER

För att uppfinnaren skall erhålla patent i de stater där ansökan lämnats in, skall en årsavgift för varje sådan stat betalas enligt vad som föreskrivs i detta lands lag. Sökanden skall också för att få europeiskt patent, betala en ansökningsavgift och en nyhetsgranskningsavgift. För varje designerad stat skall också, som nämnts ovan, en designeringsavgift betalas. Fristen för att betala ansöknings- och nyhetsgranskningsavgiften är en månad från det att patentansökan gavs in, medan fristen för designeringsansökan är tolv månader från samma dag, eller om prioritet yrkats, från prioritetdagen. EPOs förvaltningsråd har utfärdat ett särskilt avgiftsreglemente där avgifternas storlek i detalj anges. Den 1 juli 1999 var kostnaden för ett genomsnittspatent i Europa som avser 8 stater, tillsammans med årsavgifter som betalas för en tid av tio år, 29800 Euro med följande fördelning på olika kostnadstyper:

- 14% avgifter till EPO,
- 18% ombudskostnad,
- 29% nationella årsavgifter,
- 39 % översättningar.³²

6.2.4. ÅTERKALLELSE, OGILTIGHETSFÖRKLARING OCH INVÄNDNING

Tvist om bättre rätt till uppfinning prövas av nationell domstol i det land där tvisten uppkommit, enligt detta lands lagar. Till EPC hör ett protokoll som innehåller regler angående behörig domstol och erkännande av beslut rörande rätten att få europeiskt patent, det så kallade *erkännandeprotokollet*. Genom detta protokoll har konventionsstaterna förbundit sig att erkänna

³⁰ Törnroth, L., (1974), s. 21.

³¹ Patentpolicykommittén; SOU 1974:63, Internationellt patentsamarbete i 1970 års konvention om patentsamarbete, (1974), s. 71.

³² Larsson, T.; www.soundaround.se/svenk/rappatt.html, Rapport avseende patentfrågan i EU, (1999).

avgörande om rätt till europeisk patentansökan som meddelats i annan konventionsstat. Det finns dock rätt till reservation från detta. Behörighet att ta upp mål i svensk domstol förekommer i tre fall. Dels när svaranden har hemvist i Sverige, dels när käranden har hemvist i Sverige och svaranden inte har hemvist i konventionsstat, och slutligen när parterna skriftligen eller muntligen har avtalat om att talan skall väckas vid svensk domstol.

Europeisk patentansökan som inte inkommit till EPO inom 14 månader efter det att den ingivits till nationell myndighet skall anses återkallad. Om patentansökan som omfattar Sverige anses återkallad på denna grund, kan sökanden framställa att patentansökan istället omvandlas till nationell svensk patentansökan. Detta begär skall ges in till den myndighet som tagit emot den europeiska patentansökan inom tre månader efter det att sökanden av EPO underrättats om att den europeiska patentansökningen anses återkallad.³³

Som grund för ogiltighetsförklaring av ett europeiskt patent krävs att en av följande omständigheter är för handen:

- 1) att det redan finns ett nationellt patent eller nationell patentansökan givits in med äldre rätt än den europeiska ansökan;
- 2) att patentet avser något som inte är patenterbart enligt EPC;
- 3) att patentet inte beskriver uppfinningen så tydligt och fullständigt att en fackman med ledning därav kan utöva den;
- 4) att patentet omfattar något som inte framgår av innehållet i ansökningen i dess lydelse vid ingivandet;
- 5) att patentets skyddsomfång har utvidgats; eller
- 6) att patenthavaren enligt EPC inte är berättigad till patentet.³⁴

Konventionsstat får inte tillåta ogiltighetsförklaring av europeiskt patent på annan grund än de angivna i EPC. Behörig att anföra besvär är den som varit part i ett förfarande som har lett till ett beslut som gått honom emot. Besvär skall anföras skriftligen inom två månader från det att

³³ Jacobsson, M, m.fl., (1980), s. 38.

vederbörande fått del av beslutet. Handläggning av besvär behandlas på besvärskammare. Kammaren kan förelägga parterna att yttra sig över skrivelser och andra inlagor. Om yttrandeföreläggande inte besvaras anses besvären återkallade.³⁵

Invändningar kan inom nio månader även göras mot europeiskt patent. Invändaren är tvungen att erlægga en invändningsavgift för att invändningen skall tas upp till prövning. En invändning kan grundas på tre olika omständigheter:

- 1) att patentet avser något som inte är patenterbart enligt konventionen;
- 2) att patentet inte beskriver uppfinningen så tydligt och fullständigt att en fackman med ledning därav kan utöva uppfinningen; eller
- 3) att patentet omfattar något som inte framgår av ansöknings i dess lydelse vid ingivandet.³⁶

När invändningar inkommer till EPO är den stora fördelen att det inte behöver drivas invändningsprocesser i varje land för sig. En annan fördel med att invändningarna granskas av EPO är att ett patent som genomgått invändning och besvär, har också genomgått professionell granskning upp till fem gånger inom EPO. Detta medför att man kan ha stort förtroende för att patentet kan göras gällande, om intrång uppkommer.³⁷

7. FÖRSLAG TILL FÖRBÄTTRING AV PATENTRÄTTEN I EUROPA

7.1. ALTERNATIV KONFLIKTLÖSNING

Eftersom kostnaderna för patentprocesser varierar kraftigt från land till land är det viktigt att bland annat utveckla alternativa system till konfliktlösningar för att inte parter ofrivilligt skall trängas ut ur patentsystemet. WIPO har med anledning härav tagit fram en modell för alternativ

³⁴ Törnroth, L, (1974), s. 6.

³⁵ Jacobsson, M, m.fl., (1980), s. 538f.

³⁶ Ibid, s. 497.

³⁷ Europeiska patentinstitutet; En presentation av Patent i Europa, (1999), s 19.

konfliktlösning. Modellen utgörs av ett slags *skiljeförfarande*, som inleds med att en medlings- eller en förlikningsprocedur anordnas, där en medlare försöker uppnå en förlikning mellan de oeniga parterna. Härefter kan ett skiljeförfarande antas och parterna kommer då överens om att överlämna tvisten till en eller flera skiljemän. När dessa skiljemän kommit fram till ett beslut är detta bindande. Skiljeförfarandet är, till skillnad från domstolsförfarandet, inte offentligt och beslutet kan inte överklagas.³⁸

Det är inte endast skillnaden i kostnader för patentprocesser inom Europa som är ett problem, utan också det faktum att de processuella reglerna mellan olika länder väsentligt skiljer sig åt. Detta medför att ett och samma förfarande kan bedömas som intrång i vissa länder, medan det ej bedöms som intrång i andra länder. Det är också kostsamt att föra processer i alla de länder där intrång begås. Även i tidsåtgång vid handläggning av ärendena är skillnaderna stora mellan olika länder. I Storbritannien tar det mellan 12 och 18 månader medan det i Italien kan ta mer än två år för att avgöra en patenttvist. Det har därför i Europa påbörjats ett omfattande arbete som syftar till att hitta en gemensam modell för hur patenttvister skall lösas juridiskt.

Ett förslag är att upprätta en *centraliserad europeisk patentdomstol* för alla patenttvister som rör europapatent. Detta skulle innebära en enda domstol i Europa som enbart skulle hantera patenttvister och hela tvisten skulle då avgöras i denna särskilda europeiska domstol. En gemensam domstol skulle också kunna ge *förhandsbesked* till nationella domstolar om hur olika frågor i patenttvister bör bedömas, för att dessa tvister sedan skulle kunna avgöras i de nationella domstolarna. Med en centraliserad europeisk patentdomstol skulle också rättssäkerheten inom patenträtten öka. Detta ses dock inte som en åtgärd som kommer att genomföras inom överskådlig tid.³⁹

Det förslag i arbetet med att förbättra patenträtten i Europa som är mest omtalat är dock *EG-patent konventionen*.

³⁸ Koktvedgaard, M., m.fl.; Lärobok i Immaterialrätt, (1997), s. 177.

³⁹ Awapatent;www.awapatent.com, Awapatent kundtidning, Patentprocesser- en snårskog av olika länders lagar, (2000).

7.2. EG-PATENTKONVENTIONEN

7.2.1. UTVECKLINGEN

Gemenskapsländerna påbörjade 1959 ett arbete för att åstadkomma en ökad marknadsintegration och för att skapa regler för ett för marknadsländerna enhetligt patentsystem och ett gemensamt europeiskt patentverk. Detta resulterade i ett förslag till en konvention som publicerades 1962. Arbetet avstannade dock bland annat för att man inte kunde enas om huruvida EG-patentet skulle få sökas även av de som tillhörde stater utanför gemenskapen, och vidare om dessa stater skulle få tillträda konventionen.⁴⁰

EFTA-länder uttryckte önskemål att få delta i konventionsarbetet, och en arbetsgrupp tillsattes för att granska möjligheterna att utvidga patentsamarbetet inom gemenskapen, så att detta även skulle gagna de stater som stod utanför gemenskapen. EFTAs arbetsgrupp utarbetade ett förslag som huvudsakligen innebar att det redan utvecklade förslaget om ett EG-patent inordnades i en för både gemenskaps- och EFTA-staterna gemensam så kallad *yttre konvention*. De EG-patent som skulle beviljas inom gemenskapsområdet skulle istället regleras i en *inre konvention*. De länder som stod utanför både gemenskapen och EFTA skulle istället använda sig av nationella patent, vilka därför reglerades enligt nationella regler.⁴¹

Även EFTAs förslag lades dock åt sidan tills Frankrike inbjöd gemenskapsländerna till fortsatt arbete inom området för ett europeiskt patentsystem, den yttre konventionen. Anledningen till att just Frankrike tog initiativet till ett möte berodde på att Frankrike ansåg att ett gemensamt europeiskt system skulle kunna utjämna de skillnader i konkurrensvillkoren som grundade sig på att vissa länder har ett mer utvecklat patentväsen än andra. Frankrike var ett av de länder som saknade exempelvis ett förprövande patentverk. EFTA-förslaget användes således som utgångspunkt för arbetet, och sammanlagt deltog 21 stater i förhandlingarna, däribland Sverige.

⁴⁰ Cawthra, B.; *Industrial property rights in the EEC- patents, trademarks and copyright*, (1973), s. 58f.

⁴¹ Törnroth, L., (1976), s. 11.

Ett slutligt utkast till en europeisk konvention förelåg 1972. Utkastet behandlades vid en diplomatisk konferens i München på hösten 1973 och arbetet avslutades med att meddela EPC.⁴²

Arbetet med att utarbeta ett EG-patent, den inre konventionen, pågick parallellt med bildandet av EPC, och konventionsutkast publicerades både 1971 och 1973. Konventionsutkasten skulle slutbehandlas vid en konferens 1974. Denna ställdes dock in på grund av regeringsskifte i Storbritannien, varvid det brittiska medlemskapet i gemenskapen ifrågasattes. Det pågick, trots förhållandena i Storbritannien, ett intensivt förhandlingsarbete under 1974-1975. Ett nytt utkast publicerades 1975 där även Storbritannien ingick som part. Den 15 december 1975 undertecknades konventionen om EG-patent i Luxemburg av gemenskapsstaternas företrädare i ministerrådet. EG-patentkonventionen tillkom inte med stöd av någon föreskrift i Romfördraget, utan utgör en med Romfördraget sidoställd konvention. Men, på grund av sitt innehåll betraktas den ändå som en del av EG-rätten. Konventionen måste dock ratificeras av samtliga gemenskapsstater för att träda i kraft, och detta har ännu ej skett. Den ursprungliga tidsplanen var att EG-patentkonventionen skulle träda i kraft samtidigt som EPC. Detta misslyckades dock bevisligen, och det är fortfarande osäkert när eller om EG-patentkonventionen kommer att träda ikraft.⁴³

7.2.2 INNEHÅLLET I ETT EG-PATENT

EG-patentkonventionen har som ett av sina främsta syften att eliminera de konkurrensbegränsningar inom marknaden som kan uppkomma genom användandet av nationella patenträttigheter. Om en patenterad vara förts ut på marknaden av patentinnehavaren blir dess fortsatta utnyttjande fritt i alla de stater som tillträtt konventionen. EG-patentkonventionens regler grundar sig framför allt på två huvudprinciper. Den första principen innebär att de patent som meddelas enligt konventionen är för det första *enhetliga*, och för det andra *autonoma*. Att de är enhetliga innebär att ett EG-patent endast kan beviljas, överlåtas, upphävas eller förfalla för samtliga gemenskapsstater. Med att EG-patenten är autonoma menas att det endast är EG-patentkonventionens, och för det fall ett EG-patent baserar sig på en EPC-ansökan, EPCs regler,

⁴² Ibid, s. 13.

som är tillämpliga på EG-patentet. Sökanden skall erlägga årsavgifter från och med det år som följer på det år då EPO meddelat EG-patentet. Under de två första åren efter ansökningsdagen utgår dock ingen avgift.⁴⁴

7.2.3. *EFFEKTEN AV ETT EG-PATENT*

Enligt EG-patentkonventionen skall alltså en patentsökande kunna erhålla ett patent som avser hela gemenskapens territorium. EG-patentet kommer till skillnad från EPC att bli obligatoriskt. När EG-patentkonventionen träder i kraft får EG-patent som omfattar någon gemenskapsstat, endast meddelas gemensamt för alla gemenskapsstater. Detta hindrar dock inte att ett EG-patent kan meddelas tillsammans med ett nationellt patent, avseende exempelvis Sverige. Vid 1978 års revision av den svenska PL tog man till stor del hänsyn till EG-patentkonventionen, vilket därför har medfört att PL på många punkter i den materiella regleringen har stora likheter med EG-patentkonventionens regler. EG-patentkonventionens ikraftträdande medför inte att de nationella patentlagstiftningarna i gemenskapens medlemsstater upphör att gälla. Det kommer fortfarande vara möjligt att få nationella patent i gemenskapsländerna, men samma uppfinning skall inte kunna skyddas av både ett EG-patent och ett eller flera nationella patent. Om denna situation uppstår kommer det nationella patentet anses sakna rättsverkan.⁴⁵

7.2.4. *SPRÅK*

Arbetspråken i och med arbete med EG-patentkonventionen är även de: engelska, tyska och franska. Handläggningsspråk blir det språk på vilket EG-patent meddelas. Part kan dock begära att annat språk skall användas och detta kan beviljas av EPO. Part som ej har hemvist eller verksamhet i stat som använder något av de officiella språken kan ge in skrivelse på sitt eget språk, under förutsättning att han inom tre månader ger in skrivelse översatt till alla de tre officiella EG-språken. Om sökanden vill ge in översättningar till andra språk är fristen två månader efter det att den förut nämnda fristen gått ut. Vill sökanden ha en förlängd frist måste

⁴³ Pehrson, L.; EG och immaterialrätten, gemenskapens inverkan på nationell immaterialrätt, (1985), s. 167.

⁴⁴ Törnroth, L., (1974), s. 37f.

⁴⁵ Pehrson, L., (1985), s. 168.

dock en tilläggsavgift betalas in. Patentet förlorar sin verkan vid försenad inlämning av översättningarna.

Språkfrågan har diskuterats ingående och det har beslutats att varje stat i gemenskapen har rätt att göra förbehåll med krav på att patenthavaren ger in en översättning av beskrivningen till det egna språket. Detta översättningskrav kan dock slopas om ministerrådet beslutar härom, men detta beslut kräver då enhällighet. Så länge patenthavaren inte ingivit översättning till stat som gjort detta förbehåll, medför patentet inget skydd i den staten för patenthavaren, och uppfinningen får således fritt utnyttjas av tredje man. Men, så snart översättning ingivits är patentet fullt skyddat från intrång. Översättningen skall inges till EPO, som sedan vidarebefordrar den till de nationella patentmyndigheter som sökanden angivit.⁴⁶

7.2.5. INTRÅNG I EG-PATENT

Rätten till EG-patent tillkommer uppfinnaren eller den till vilken uppfinnare överlåtit sin rätt. Vad gäller arbetstagares rätt till sina uppfinningar hänvisar EG-patentkonventionen till de nationella lagarna där arbetstagaren huvudsakligen är sysselsatt. Vid tvist om bättre rätt till uppfinning har den som bäst kan styrka att uppfinningen är dennes, möjlighet att antingen få patentansökan överförd på sig eller att få inge en ny patentansökan på uppfinningen.

Även i mål som ej rör arbetstagare avgör den nationella lag där intrångsgöraren har hemvist, eller om han saknar sådan, där han har sin verksamhet. Om denna stat ej tillhör gemenskapen avgörs målet i den stat där patentinnehavaren har hemvist eller verksamhet. Om ingen av parterna har hemvist eller verksamhet i gemenskapsstat avgörs målet av domstol i München. Ett intrångsmål får även tas upp i en av de stater där intrånget ägt rum, även om ingen av parterna har hemvist eller verksamhet där. Uppstår däremot tvist om tolkning av intrångsmålet får EG-domstolen i Luxemburg ge tolkningsbeslut.⁴⁷

⁴⁶ Törnroth, L., (1976), s. 46.

⁴⁷ Törnroth, L., (1974), s. 51.

Ogiltighetsgrunderna för EG-patent stämmer helt överens med ogiltighetsgrunderna för EPC. Ogiltigförklaringen av ett EG-patent sker genom ett beslut av EPO. Detta beslut kan överklagas i EG-domstolen, men här avgörs endast besvär i rättsfrågan och inte i sakfrågan.⁴⁸

8. GRÖNBOKEN OM EG-PATENT

8.1. ALLMÄNT

EG-kommissionen har arbetat med Europas patentsystem i många år, men arbetet har intensifierats under de senaste fem åren. Kommissionen skrev Grönboken med syfte och utgångspunkt att genom en omfattande enkät i berörda patentkretsar inom gemenskapen göra en sammanställning över patentsystemet i Europa. Sammanställningen gjordes för att ta reda på om det nuvarande patentsystemet motsvarar användarnas behov, undersöka behovet av nya gemenskapsåtgärder och utforska hur dessa skulle kunna se ut. Grönboken är i huvudsak baserad på Luxemburgkonventionen från 1975 (EG-patentkonventionen). Denna konvention utgör tills vidare en integrerad del av avtalet om gemenskapspatent undertecknat i Luxemburg 1989 (1989 års Luxemburgkonvention). Grönboken lades fram den 24 juni 1997.⁴⁹

EG-patentkonventionen har som mål att samla de olika skyddsdokument som utfärdas när ett europeiskt patent utställs i en enda enhetlig skyddshandling för hela gemenskapen. Denna skyddshandling regleras i 1989 års Luxemburgkonvention. Denna senare konvention avser gemenskapen som den såg ut 1989 och reglerar inget för de utökningar av stater som senare skett, bland annat Sveriges inträde 1995. Sverige berörs således inte av avtalet, men har som EG-stat ändå en juridisk skyldighet att bli part i avtalet.

Det råder ovisshet om hur EG-patentkonventionen kommer att införlivas i EG-rätten och även om i vilken form som konventionen kommer att införlivas. Ovisshet råder även om EG-patentkonventionen kommer att införlivas överhuvudtaget. Patentsystemet i Europa har hittills

⁴⁸ Pehrson, L., (1985), s.168.

införts genom internationella konventioner bland annat på grund av att gemenskapens behörighet på området inte tidigare varit fastställd. Numera har gemenskapens domstol vid flera tillfällen erkänt gemenskapens behörighet på området, dock med förbehåll att aktiviteten inte skall motverka fri rörlighet och inte snedvrída konkurrensen. För att införa en ny gemenskapsakt genom en *förordning*, krävs dock enhällighet enligt EG-fördragets artikel 235, av gemenskapens medlemsstater. Det finns åtskilliga fördelar med en gemenskapsförordning. En av fördelarna skulle vara säkerheten i fråga om datum för ikraftträdandet, som skulle fastställas oåterkalleligt i texten. Detta skulle vara en skillnad från en konventions ikraftträdande, som beror på vissa staters ratificerande av denna. Vid utvidgningar av gemenskapen skulle också en förordning underlätta genom att förordningen automatiskt skulle ingå i gemenskapens regelverk.

Den fråga som kommissionen huvudsakligen ställde var i vilken utsträckning de berörda parterna skulle vara beredda att använda sig av EG-patentsystemet som det har utarbetats i Luxemburgkonventionen. Vad som var ovisst var ifall industrin skulle ta till sig det nya systemet, eller om de redan existerande PCT, EPC och de nationella patenten skulle anses vara tillräckliga för att fylla behoven.⁵⁰

8.2. BEHOVET AV ETT EG-PATENT

Behovet idag av ett enhetligt EG-patent har noggrant undersökts och jämförts med främst EPC som är det viktigaste verktyg som nu används gällande patenträtten i Europa. Kommissionen har i Grönboken kommit fram till att det finns behov av ett enhetligt EG-patent på grund av nuvarande brister i bland annat EPC, och dessa brister anses vara:

- 1) Att behöva överföra ett europeiskt patent från nationell nivå i ett visst land till de nationella patentverken i de länder där sökanden vill ansöka om patent, och sedan också betala avgift till dessa patentverk, skapar avsevärda kostnader och komplicerar också administrationen av rättigheterna. Detta skulle underlättas med ett enhetligt EG-patent

⁴⁹ Kommissionen; www.eu.int/comm/dg15/en/index.htm, Grönbok om gemenskapspatent och patentsystemet i Europa, (1997), s. 4.

⁵⁰ Ibid, s. 6.

som skulle gälla inom hela gemenskapen och inte behöva sökas och lämnas in i varje land för sig.

- 2) Att föra intrångstalan eller talan om ogiltighet är mycket komplicerat på grund av att talan då måste väckas vid alla de nationella domstolar där patentet meddelats. Med ett EG-patent skulle talan om intrång bli smidigare på grund av att endast en talan skulle behöva väckas, och denna talan skulle då gälla för hela gemenskapen.
- 3) Eftersom det inte finns någon gemensam rättsinstans avgörs patentmålen i alla de olika länderna. Detta kan skapa olikheter i bedömningen på grund av att domstolarna oftast har olika grad av kompetens. För att undanröja detta problem har det föreslagits en central rättslig instans med behörighet att uttala sig om tolkning av och giltighet för EG-patent.
- 4) Kostnaderna för att upprätta patent i Europa är ett stort problem när man vill ansöka i flera länder. EG-patentet skulle kunna minska dessa kostnader eftersom det enligt detta system endast skulle vara nödvändigt att betala en avgift som gäller för hela gemenskapen. De nuvarande höga kostnaderna leder också till att patentsökanden blir mycket selektiv i sitt val av länder där han vill ansöka om patent. Det är främst de mindre medlemsstaterna som missgynnas av detta, både när det gäller tekniköverföring och när det gäller att dra till sig investeringar, eftersom ansökningarna om skydd oftast koncentreras till de stora medlemsstaterna. Patentets kommersiella värde minskas också genom att skyddet begränsas enbart till en del av den inre marknaden. Detta strider mot målet med den inre marknaden och då även EG-patentkonventionens mål.⁵¹

Att det finns ett behov av ett gemensamt EG-patent kan visas också mycket tydligt vid en jämförelse med USAs patentsystem, där USA har fördelar i en stor hemmamarknad, i huvudsak ett språk och endast ett patentverk. Detta ger i USA möjligheten att erhålla ett patent för endast

⁵¹ Ibid, s. 7 f.

cirka tio procent av vad en europé måste betala för att få motsvarande skydd på motsvarande ”yta” i Europa.⁵²

8.3. EG-PATENT KONVENTIONENS FÖRMODADE SVAGHETER

Ett av EG-patentkonventionens främsta syften är att undanröja de nackdelar och ofullständigheter som finns i de nuvarande systemen, främst EPC-systemet. Detta har dock inte lyckats i den utsträckning som planerats. Kostnaderna är som ovan nämnts ett mycket stort problem. För det första gäller detta kostnaderna för översättning eftersom det är nödvändigt att översätta alla handlingar i EG-patentet till alla språken i de länder som är medlemsstater i gemenskapen. Detta blir främst ett problem för de små och medelstora företagen, som antagligen inte har lika lätt att satsa lika stora summor, som de stora företagen.

Ett annat problem är det domsrättssystem som är planerat. Det finns inom EG-patentkonventionen idag en möjlighet att lämna in en begäran om ogiltighetsförklaring direkt till EPO. Om EPO anser att grund för ogiltighetsförklaring föreligger, ogiltighetsförklaras patentet med verkan över hela gemenskapens territorium. Ett annat sätt att gå till väga vid ogiltighetsförklaring av patent är att föra talan vid en nationell domstol. Den nationella domstolen kan också förklara patentet ogiltigt med samma verkan som EPO kan. Alltså får den enskilda nationella domstolens beslut verkan i alla de stater som är medlemmar av konventionen. Detta anses vara en betydande orsak till rättsosäkerhet. Många anser att risken för orättvisa är för stor för att ett patent som täcker ett så vidsträckt område som hela gemenskapen, skall kunna ogiltigförklaras genom ett beslut av en enda nationell domstol.⁵³

8.4. LÖSNINGAR PÅ ÖVERSÄTTNINGSPROBLEMET

Kommissionen har i Grönboken även försökt att finna möjliga lösningar på de problem som kan uppstå med den planerade EG-patentkonventionen. En av de föreslagna lösningarna, vilken även

⁵² Larsson, T, (1999).

⁵³ Kommissionen, (1997), s. 9 f.

anges i EG-patentkonventionen, kan vara att begränsa kravet på översättning till endast patentkraven. Denna lösning skulle kunna kompletteras med att varje medlemsstat inger ett förbehåll om att patent som inte offentliggjorts på den statens officiella språk, då inte heller skulle kunna åberopas förrän översättning ingetts. Detta skulle ge patenthavaren en möjlighet att framställa en översättning vid den tidpunkt då han verkligen behöver skyddet.

Med ett sådant förbehåll görs en åtskillnad med avseende på om patenthavaren låter översätta handlingarna inom tre månader efter det att patentet meddelats, efter mer än tre månader men mindre än tre år, eller efter en tid bestående av mer än tre år. Om patenthavaren bestämmer sig för att framställa översättningen inom tre månader kan han göra anspråk på de rättigheter som ges när patentet framställts. Väljer patenthavaren att lämna in sin översättning efter mer än tre månader men mindre än tre år, kan han endast kräva rimligt skadestånd för det utnyttjande av uppfinningen utan tillstånd som inträffat innan översättningen framställts. Om patenthavaren väljer det sista alternativet kan de personer som nyttjat uppfinningen utan tillstånd, eller gjort seriösa förberedelser för att nyttja uppfinningen innan översättning framställts, fortsätta nyttja denna på skäligen villkor.⁵⁴

Vid 1989 års konferens om översyn av EG-patentkonventionen diskuterades också ett förslag om att kravet på översättning av samtliga handlingar skulle bestå. Däremot skulle en underlåtenhet att framställa översättningar till ett eller flera språk inte medföra att EG-patentet gick förlorat. Utgången skulle istället bli att patentet inte fick verkan i de stater dit översättning ej ingetts. Denna lösning skulle dock kringgå EG-patentets huvudsakliga syfte, nämligen att vara enhetligt, och istället kunna liknas vid det existerande EPC-systemet.

Den tredje lösningen har utvecklats av EPO och består av tre grundläggande delar. Den första delen är ett offentliggörande av ett förbättrat sammandrag av patentet på handläggningspråket samtidigt som ansökan offentliggörs, och inte förrän senare en översättning till alla medlemsstaters språk. Den andra delen i förslaget består av att översätta enbart kraven vid meddelandet av patentet. Lösningens tredje del innebär att patenthavaren inte kan väcka talan om

⁵⁴ Ibid, s. 10 f.

intrång förrän en översättning av samtliga handlingar i patentet gjorts. Denna lösning syftar till att förbättra informationen om patentet och undvika de allvarligaste nackdelarna med det system som är i bruk idag, och samtidigt minska den ekonomiska belastningen på den sökande.

Också andra möjliga lösningar av översättningsproblemet har diskuterats. En är att avstå från all översättning av patenthandlingarna eller att begränsa översättningarna till enbart patentkraven. Ett annat förslag går ut på att översättning endast skulle vara nödvändig om tredje man begär detta. Det skulle då vara nödvändigt att antingen skapa en reservfond för att täcka kostnaden för de översättningar som kan begäras genom att sätta en extra avgift på varje patentansökan, eller att ta ut en försäkringsavgift för att skydda sig mot att översättning kan behöva genomföras. En annan av de föreslagna lösningarna är att i patenthandlingarna ta med en förkortad beskrivning av den information som krävs för att förstå uppfinningen och tolka patentkraven. Denna beskrivning skulle kunna översättas och kompletteras med en omfattande icke översatt beskrivning. Detta förslag kallas kompaktbeskrivningen.⁵⁵

8.5. LÖSNINGAR PÅ JURISDIKTIONSPROBLEMET

En annan av EG-patentkonventionens förmodade svagheter är jurisdiktionsproblemet med ogiltighetsförklaring, och det faktum att en intrångstalan som bestrids genom genkärsmål i en nationell domstol tvingar alla andra nationella domstolar att förklara detta mål vilande. Kommissionen anser att en av lösningarna på dessa problem kan vara att medlemsstaternas nationella domstolar skall vara behöriga att avgöra talan om intrång, fastställsetalan om ickeintrång, och alla ärenden som rör nyttjandet av en uppfinning som inleds före det datum då EG-patentet kungörs. Ogiltighetstalan skulle däremot vara en uppgift för EPOs exklusiva behörighet. Om en genstämning om ogiltighet skulle väckas vid en nationell domstol i samband med en intrångstalan skulle således den nationella domstolen förklara huvudgenkärålet vilande tills den behöriga avdelningen för ogiltighetstalan hos EPO fattat beslut om patentets giltighet.

⁵⁵ Ibid, s. 11 f.

EG-patentet skulle kunna förklaras ogiltigt enligt följande:

- 1) genom ogiltighetstalan som väcks direkt vid EPO, eller
- 2) genom genstämning vid en nationell domstol, som således blev tvungen att förklara målet vilande i avvaktan på beslut från EPOs avdelning för ogiltighetsförklaring. Den nationella domstolen skulle sedan efter avvaktan av beslutet från EPO kunna avgöra intrångstvisten.⁵⁶

En åtgärd för att förbättra rättssäkerheten för den patentsökande vore också att säkerställa möjligheten att överklaga beslut av avdelningen för ogiltighetsförklaring vid gemenskapens förstainstansrätt. Rätt att överklaga skulle vara möjlig vid obehörighet, betydande formfel, brott mot fördraget eller mot den lagstiftning som ligger till grund för EG-patentet, eller mot varje lagbestämmelse avseende dess tillämpning, eller vid maktmissbruk. Gemenskapens förstainstansrätt skulle då vara behörig att både ogiltigförklara och ändra det överklagade beslutet. Rättsfrågor som avgjorts av förstainstansrätten skulle sedan kunna överklagas vid EG-domstolen som sista instans. Ett beslut om ogiltighetsförklaring eller ändring av ett EG-patent skulle sedan få samma verkan i alla medlemsstater.

En annan av de tänkbara lösningarna skulle vara att de nationella domstolarna där intrångstalan förs istället skulle behålla sin rätt att avgöra ett genkärsmål om ogiltighet. Detta avgörande skulle dock endast påverka EG-patentet i den stat där talan förs. Det har också framkommit förslag om undantag från denna regel när intrångstalan förs vid den nationella domstol där svaranden har sin hemvist, men avser intrång som skett i en annan stat. Avgörandet om ogiltighet skulle då även påverka EG-patentet i staten där intrånget begåtts, men patenthavarens risk för total och omedelbar ogiltigförklaring av patentet skulle på så sätt kunna undvikas.⁵⁷

⁵⁶ Ibid, s. 13.

⁵⁷ Ibid, s. 14.

8.6. YTTERLIGARE HARMONISERING PÅ GEMENSKAPSNIVÅ

8.6.1. ANSTÄLLDAS UPPFINNINGAR

En anledning till skapande av ett gemensamt enhetligt EG-patent system är också de ibland mycket olika bestämmelser som finns i de olika medlemsstaterna i fråga om anställdas uppfinningar. Grönboken har även behandlat detta problem. De anställda gör uppfinningar med befogenhet som forskningspersonal eller teknisk personal inom ramen för sitt anställningsavtal, vilket då binder dem till ett företag eller ett laboratorium. I vissa av medlemsstaterna regleras anställningsförhållandena av landets patentlagstiftning, medan vissa medlemsstater, som exempelvis Sverige, har antagit särskilda lagar för detta ändamål. Alla medlemsstaternas rättsordningar har dock en gemensam huvudregel, som säger att om en anställd inom ramen för sitt anställningsavtal genomför ”innovativa uppgifter”, tillfaller dessa uppfinningar arbetsgivaren. Däremot skiljer det sig i fråga om föreskrifter om till exempel ersättning till anställda med innovativa uppgifter, och även i fråga om uträkning av lönetillägg.

Det finns även stora skillnader i fråga om precisionen i lagstiftningen. Vissa medlemsstaters lagar innehåller utförliga bestämmelser om hur uppfinnaren skall ansöka om patent, exempelvis i frågan om uppfinnaren skall ha sitt namn på patenthandlingen eller ej. Andra medlemsstater skiljer på om de innovativa uppgifterna är ”tillfälliga”, ”kortvariga” eller ”varaktiga”. Detta leder således till att tilldelningen av patent kan skilja sig åt i de olika medlemsstaterna.⁵⁸

8.6.2. FORMALITETER OCH PATENTOMBUD

Skillnaderna i patenträtten mellan de olika länderna i Europa visar sig även angående formaliteterna vid en patentansökan. Olika medlemsstater har olika regler vad gäller formulären för patentansökan, skyldighet att lämna upplysningar, hur dessa skall lämnas och kraven för ”legalisering”. Det kan även uppstå skillnader efter det att patent meddelats. Detta gör det nödvändigt för patentombuden att inneha en fördjupad kunskap i de nationella systemen för att

kunna ge råd till den som ansöker eller den som redan erhållit patent. För att avhjälpa dessa olikheter pågår för närvarande ett arbete inom WIPO som skall resultera i ett avtal om harmoniseringen av patenträtten vad gäller just dessa formaliteter.

Det finns också skillnader mellan medlemsstaterna i fråga om patentombuden och vilken utbildning de behöver. I vissa medlemsstater måste en patentsökande låta sig företrädas av ett patentombud med hemvist i denna stat. Dessa regler hindrar då också ett enda patentombud att företräda sin klient inför patentmyndigheter i andra medlemsstater. Patentombudens yrkeskvalifikationer skiljer sig också åt mellan olika medlemsstater. Detta regleras i direktivet 89/48/EEG, som behandlar regler beträffande hur yrkeskvalifikationer ger patentombuden rätt till erkännande för det yrkeskunnande som erhållits i en medlemsstat. Medlemsstaterna har dock fortfarande rätt att kräva att patentombud från andra länder avvaktar en övergångsperiod eller genomgår prov. Det pågår dock diskussioner om detta och det anses bland annat att lämplighetsprovet bör inskränkas till att endast omfatta det nödvändiga i enlighet med proportionalitetsprincipen. Provet bör vidare endast krävas i de fall då patentombudets utbildning "väsentligen skiljer sig från" det examensbevis som krävs i värdlandet. Det finns även ett förslag på att den europeiska kompetensexamen som gäller patentområdet enligt EPC skulle kunna utgöra kompetensbevis för att få framträda som patentombud enligt EG-patentkonventionen inför nationella myndigheter.⁵⁹

9. UPPFÖLJNING AV GRÖNBOKEN OM EG-PATENTKONVENTIONEN

9.1. ALLMÄNT

Efter utgivandet av Grönboken finns ett stort behov, och ett mycket stort intresse har visats, för en modernisering av det europeiska patentsystemet. De berörda parterna har lämnat in synpunkter till kommissionen, som består av en mycket djupgående analys av Grönbokens förslag. Dessa synpunkter sammanställdes av kommissionen den 5 februari 1999.

⁵⁸ Ibid, s. 19 f.

⁵⁹ Ibid, s. 20 ff.

Den ekonomiska och sociala kommittén inom gemenskapen har också uttalat sig om Grönboken och delar i stort sett kommissionens problembeskrivning. Ett möte anordnades med sakkunniga företrädare från medlemsstaterna den 26 januari 1998, det så kallade samrådet. En överväldigande majoritet av detta samråd uppmanade kommissionen att gå vidare med de flesta förslagen i Grönboken, för att senare införa ett enhetligt patentsystem i Europa, och även modernisera och förenkla det nuvarande systemet. Parlamentet angav sitt yttrande den 19 november 1998. Parlamentet var också positivt inställt till ett enhetligt patentsystem och anser att detta är en förutsättning för att öka gemenskapsföretagens konkurrenskraft.⁶⁰

Parlamentet vill dock att EG-patentet utformas som en gemenskapsförordning med artikel 235 i EG-fördraget som rättslig grund, eftersom parlamentet anser att det inte längre är tillräckligt med en harmonisering av de materiella reglerna i de nationella lagarna. Parlamentet anser vidare att en jämförelse med patentsystemen i USA och Japan skall genomföras innan utarbetandet av EG-patentet och de framtida patentreglerna i Europa. Enligt Europaparlamentet måste det nya patentsystemet vara ”enkelt, snabbt, rättsligt säkert, lättillgängligt och billigt utan onödiga utgifter”, för att kunna övervinna problemen med de nuvarande systemen.⁶¹

9.2. BEHOVET AV ETT EG-PATENT

Diskussionerna, som kom igång i och med Grönboken, har visat att det finns ett verkligt behov av ett enhetligt EG-patent som gäller för hela gemenskapen. Argumenten i samrådet är främst att ett sådant system skulle bidra till att stärka den inre marknaden, underlätta administrationen av de rättigheter som har anknytning till patentet och göra det enklare att hävda dessa rättigheter. Det system som diskuteras föreslås dock bli mer samordnat än det som infördes i EG-patentkonventionen 1975, ändrad 1989.

⁶⁰ Kommissionen; www.eu.int/comm/dg15/en/index.htm, Uppföljning av Grönboken om gemenskapspatentet och patentsystemet i Europa, (1999), s. 6 f.

⁶¹ Ibid, s. 8.

Det föreslås därför av bland annat Europaparlamentet att det enhetliga EG-patentet istället bör utformas som en gemenskapsförordning enligt artikel 235 i EG-fördraget. Detta bland annat för att en förordning är att föredra framför en internationell konvention på grund av sina egenskaper, exempelvis att den ger en enklare integration i den övriga gemenskapsrätten och att den får direkt effekt i alla medlemsstater. Parlamentet anser att EG-patentkonventionen från 1975 inte säkerställer ett enhetligt skydd av patent inom gemenskapen. Parlamentet anser vidare att det är en viktig förutsättning för industrin att nationella patentmyndigheter bevaras. Detta är särskilt viktigt i de länder där språket inte tillhör ett av de officiella språken inom EPO, som exempelvis i Sverige. Detta, eftersom ett patent är ett instrument som ger information om det tekniska läget i världen, och informationen inom detta område på så sätt också skapar rättssäkerhet.⁶²

9.3. EGENSKAPERNA FÖR EG-PATENTET

Samrådet har kommit fram till att EG-patentet bör vara enhetligt, ha ett överkomligt pris, ge rättslig trygghet och kunna samexistera med de befintliga patentsystemen i gemenskapen.

Att EG-patentet skall vara *enhetligt* betyder, som beskrivet ovan, att det bör ge samma effekt i hela gemenskapen. Det skall alltså kunna utfärdas, förvärvas, upphävas och konsumeras i gemenskapen som helhet. Samrådet menar med detta således att kommissionens förslag i Grönboken om skraddarsydd EG-patent, där enhetligt skydd kan begäras för begränsat antal medlemsstater, inte är hållbart.⁶³

Att EG-patentet skall ha ett *överkomligt pris* innebär att det bör vara lägre än priset för ett europapatent enligt EPC. Priset påverkas bland annat av de utförliga översättningarna som i dagens läge måste utföras. Grönbokens förslag till minskning av dessa avgifter har tagits fasta på att flera företrädare för industrin ansåg att bland annat förslaget med översättning till endast ett språk var eftersträvansvärt. De andra förslagen till lösningar har beskrivits ovan. Översättningsproblemet bör också lösas med hänsyn till ensamrätten för patenthavaren. Denna värdefulla ensamrätt kan för tillfället inte hävdas förrän intrångsgöraren förfogar över en officiell

⁶² Ibid, s. 9 f.

översättning av patentet (s. 31). Ett överkomligt pris innefattar också de avgifter som betalas för att bibehålla ett patent. Dessa avgifter kan dock sättas lägre än de patent som exempelvis söks i EPC-systemet, på grund av att det inte finns något utrymme för designationsavgifter, eftersom patentet kommer att täcka hela gemenskapens territorium. De framtida avgifterna kommer att fastställas av kommissionen som en följd av dess verkställande befogenheter.

Det föreslås också att EG-patentet bör ge *rättslig trygghet*. Enligt EG-patentkonventionen kan en ensam nationell domstol, där talan om ogiltigförklaring anhängiggjorts, upphäva ett EG-patent med verkan på hela gemenskapens territorium. Detta anses vara en allvarlig brist i den rättsliga tryggheten. Problemet skulle kunna lösas genom att reglerna för talan om patentintrång, och frågor om patentets giltighet, blir enhetliga och förutsägbara i hela gemenskapen. Även provisoriska förbudsförelägganden som gäller för hela gemenskapen föreslås och bör kunna utvecklas till en inte alltför stor kostnad.⁶⁴

För att kunna genomföra dessa förslag krävs att antalet behöriga nationella domstolar minimeras. Parlamentet rekommenderar att de nationella domstolarna bör få behörighet att avgöra talan om intrång och ogiltighet, men att gemenskapens domstol också sedan borde tjänstgöra som kassationsinstans.

Parlamentet anser vidare att EG-patentet under en övergångsperiod skulle kunna *samexistera med de nationella patenten och Europapatentet*. Näringsidkarna som ansöker om ett EG-patent borde ges möjlighet att ändra sin uppfattning om sina uppfinningar under patentsökandets gång, och också ges möjlighet att kunna omvandla sin ansökan till en ansökan till EPC-systemet istället. Denna omvandling måste dock ske innan ett EG-patent utfärdats. Om en sökande skulle vilja omvandla ett EPC-patent till EG-patent, skulle detta dock endast vara möjligt om patentet avser alla gemenskapens medlemsstater.⁶⁵

⁶³ Ibid, s. 9.

⁶⁴ Ibid, s. 10.

⁶⁵ Ibid, s. 11.

9.4. ANSTÄLLDAS UPPFINNINGAR

Synpunkterna från samrådet angående anställdas uppfinningar visar att majoriteten anser att frågan bäst kan behandlas på nationell nivå. Skillnaderna mellan olika nationella lagstiftningar har inte visat sig så utmärkande att det behövs en harmonisering av dess regler på gemenskapsnivå. Däremot är det viktigt att säkerställa öppenheten i tillämpningen av dessa bestämmelser då det trots allt finns skillnader. En lösning skulle kunna vara att utforma standardklausuler för anställdas uppfinningar som skulle kunna användas i anställningskontrakt, och att utforma enhetliga skiljedomsförfaranden. Kommissionen planerar att göra en undersökning för att se hur denna lösning skulle kunna gestalta sig.⁶⁶

9.5. PATENTOMBUD OCH YRKESKVALIFIKATIONER

Reaktionen på Grönboken har också visat att samtliga parter anser att patentombuden spelar en mycket viktig roll som företagens och enskilda uppfinnares rådgivare, och att deras kunskaper är en viktig resurs som bör utnyttjas. Patentombuden arbetar dock främst på det nationella planet och vänder sig mycket lite till de andra medlemsstaterna (s. 35). Kommissionen har här påpekat att den fria rörligheten för tjänster, och den fria etableringsprincipen, också måste gälla fullt ut för patentombuden. Även Europaparlamentet har reagerat med att framhäva vikten av de behöriga myndigheternas erkännande av patentombuden som en förutsättning för att förfarandena skall kunna förenklas.

Patentombudens yrkeskvalifikationer har även dessa uppmärksammats i Grönboken. Som angivits ovan bör i allmänhet den europeiska examen erkännas som tillräcklig kvalifikation för att föra talan vid de olika nationella patentmyndigheterna. Samrådet var dock ense om att bättre information till både patentombuden och till de nationella myndigheterna bör ges om hur gemenskapsreglerna på detta område skall tillämpas. Kommissionen har därför beslutat att ge ut ett tolkningsmeddelande om tillämpningen av gemenskapsreglerna för patentombud. Det har också pågått diskussioner om fortbildning för patentombuden. Eftersom patenträtten ständigt är i

⁶⁶ Ibid, s. 14.

utveckling, och patentombudens rättsliga roll som ett led i bland annat företagens strategi blir allt viktigare, är det nödvändigt med denna fortbildning. Kommissionen har bestämt sig för att stödja satsningar på denna fortbildning av patentombud i hela gemenskapen.⁶⁷

10. ANALYS

10.1. ALLMÄNT

Det är viktigt att åstadkomma överensstämmelse mellan de internationella patentreglerna och de anslutna staternas nationella regler. Detta är anledningen till att en harmonisering av dessa regler pågår. Denna harmonisering har främst skett inom konventionsstaternas nationella lagstiftning. Sverige har dock, inför Sveriges tillträde till European Patent Convention 1978, genomfört harmoniseringen i samarbete med Danmark, Finland och Norge. Ur materiellt hänseende stämmer den svenska Patentlagen numera mycket väl överens med EPC, och den svenska PL tolkas till och med, med ledning av EPC och European Patent Offices praxis. EPC har också ändrats i vissa hänseenden på grund av den planerade EG-patentkonventionen.

European Patent Convention ger också de nationella domstolarna anvisningar om hur de skall tolka patentkrav. Detta är en nödvändig utveckling då de nationella lagarna i gemenskapsstaterna skall tolkas i ljuset av gemenskapens förordning. Om det i en viss fråga finns både nationell lagstiftning och EG-lagstiftning, är det EG-lagstiftningen som gäller. Det sker även regelbundet förekommande möten mellan europeiska domare, som syftar till att tillförsäkra att domar beträffande patentintrång blir mer och mer likformiga. Men, det krävs alltså fortfarande en utveckling och en förbättring av patentsystemet i Europa för att det skall fungera på ett tillfredställande sätt.

De grupper som är mest intresserade av en utveckling av patentsystemet är storföretag, patentombud och de nationella patentverken. Dessa intressenter är också de som mest utnyttjar

⁶⁷ Ibid, s. 15 ff.

systemet och även de som har den största kunskapen och insikten i de komplexa patentfrågorna. Ett nytt enhetligt EG-patentsystem skulle underlätta bland annat hanteringen av patentansökningarna avsevärt, genom att endast en ansökan skulle behöva ges in istället för som i de nuvarande systemen, där patent måste sökas i varje land för sig. Med ett enhetligt EG-patent skulle också talan göras smidigare genom att endast en talan i ett land behöver föras, för att sedan gälla inom hela gemenskapen.

Genom arbetet med denna uppsats har jag kommit fram till att det trots de nuvarande till synes fungerande systemen, behövs en förändring och utveckling av patenträtten i Europa. Det kommer dock att ta tid innan Europa får en helt ny patentlagstiftning, främst på grund av att alla berörda parter inte riktigt är överens om vilken lösning som är den mest attraktiva, och vilken lösning som kommer att avhjälpa de brister som finns i det nuvarande systemet. Det finns även de som anser att det nuvarande systemet är fullt tillräckligt och därför inte anser att ett nytt system behövs.

Att arbetet med en gemensam patentlagstiftning inom gemenskapen inte kommit längre trots att det pågått så länge beror också på att det stannade av hösten 1999 på grund av att den dåvarande kommissionen tvingades att avgå. Den nya kommissionen tillträdde inte förrän i slutet av 1999, och det finns väsentliga politiska avvägningar som måste göras innan ett förslag på ett nytt patentsystem kan presenteras.

10.2. KRITIK AV DE NUVARANDE PATENTSYSTEMEN

Trots att det nuvarande PCT-systemet är internationellt användbart, har det inte blivit så attraktivt för flertalet sökande som man från början hade räknat med. PCT-systemet anses av vissa som komplicerat och fyllt av regler som de sökande måste iaktta vid ansökningsproceduren. Det finns därför stor risk att göra fel och då lida rättsförlust.

Syftet med PCT är att endast en nyhetsgranskning och en patenterbarhetsprövning skall behöva göras, men detta har inte alltid fungerat i alla länder. Medlemsländernas nationella patentverk har ibland hävdats att PCT står i strid med de nationella principerna. Vissa av de nationella

patentverken anser nämligen att deras nyhetsgranskning och patenterbarhetsprövning har större giltighet än de granskningar som utförts av en PCT-myndighet. Att endast en ansökan behöver göras kan också ses som en sanning med modifikation, då det även är tvunget att efter 30 månader fullfölja ansökningen i alla de länder patentet skall gälla.

En annan nackdel med de nuvarande internationella systemen är när ett fel eller ett problem uppstår i exempelvis en patentansökan. Eftersom PCT och EPC är så pass omfattande blir också problemen mer omfattande, än om de skulle inträffa i en enda nationell ansökan. Detta, för att felet eller problemet då träffar sökanden i alla de stater som designerat patentansökan, och att alla dessa stater kan ha olika regler för att avhjälpa problemen. Den ännu ej ikraftträdde EG-patentkonventionen säkerställer inte heller ett heltäckande enhetligt skydd av patenträtten inom Europa. De nuvarande konventionerna anses alltså inte tillräckliga för att uppfylla de krav som finns, och som ständigt blir större, i ”patenträttsvärlden”.

Ett utvecklat enhetligt EG-patent, och en harmonisering av gemenskapsstaternas regler med hänsyn bland annat till den kritik som framkommit och diskuterats ovan, skulle däremot minska risken för uppkomsten av de typer av fel som idag kan uppstå. En otvivelaktig fördel vore att det skulle bli lättare att justera fel och problem i alla stater samtidigt.

10.3. SKILLNAD MELLAN STATERNAS TOLKNING OCH PRAXIS

Att det finns skillnader mellan olika staters tolkningar och praxis gällande patentlagstiftning ställer till en hel mängd problem inom olika områden. Vid harmoniseringen kan också svårigheter uppstå när de internationella konventionerna tolkas enligt de nationella reglerna, vilket ofta förekommer. Detta leder då till att olika resultat kan nås i de olika medlemsstaterna. Det kan också råda olikheter i praxis mellan medlemsstaterna när det gäller exempelvis att bedöma vad som är tillräckligt för att kunna erhålla ett patent.

Att de nationella patentreglerna är olika inom gemenskapen är ett mycket stort problem. Detta kan bland annat vara ett problem då ett patent skall ogiltigförklaras. Enligt den planerade EG-patentkonventionen kan ett patent ogiltigförklaras i en stat med verkan för alla medlemsstater.

Detta anser jag vara alldeles för rättsosäkert, då ett lands patentlagstiftning inte skall kunna få bestämma över en hel region, där patentlagstiftningen kan se helt annorlunda ut.

Även situationen att de nuvarande konventionerna kräver att en talan om intrång måste väckas vid alla de nationella domstolarna där intrång begås anser jag vara ett stort problem. Detta blir mycket dyrt och arbetskrävande för en patenthavare som vill skydda sin uppfinning i många länder, vilket ofta är fallet.

Om istället förslaget om endast en talan om intrång, för alla gemenskapens stater där intrång hävdas genomfördes, skulle detta underlätta oerhört för patenthavaren både i fråga om kostnader och arbetsbörda. Problemet med olikheterna i tolkning och praxis skulle enklast kunna avhjälpas genom att enhetliga EG-patentregler följs av alla stater i gemenskapen. Då skulle en gemensam domstol kunna avhjälpa oklarheter genom exempelvis förhandsbesked. Den planerade EG-patentkonventionens regler angående verkan av en stats ogiltighetsförklaring av ett patent skulle kunna förbättras genom att en ogiltighetsförklaring inte skulle kunna göras gällande i hela gemenskapen förrän EPO har granskat fallet.

10.4. INRÄTTANDE AV ETT NYTT PATENTLAGSYSTEM

Den kritik som framförts mot det gällande patenträttsliga systemet har resulterat i att det har förts åtskilliga diskussioner även om *hur* ett nytt system skulle kunna inrättas. Att inrätta EG-patentet som en internationell *konvention* ger inte direkt effekt i medlemsstaterna, utan träder inte i kraft förrän alla stater i gemenskapen undertecknat dokumentet. Den planerade EG-patentkonventionen, som på grund av just detta inte trätt i kraft ännu, är ett tydligt exempel. Att internationella patenträttsliga överenskommelser tidigare utformats som konventioner, har att göra med att gemenskapen tidigare inte erkänts ha tillräcklig behörighet på området. Detta har dock ändrats och EG-domstolen har nu erkänt gemenskapens behörighet även på det patenträttsliga området. Detta leder till att det numera är legitimt att istället för en konvention utforma ett nytt patenträttsligt system i Europa som en *förordning*.

Utformandet av EG-patentet som en gemenskapsförordning skulle underlätta integrationen av patentreglerna i gemenskrapsrätten och också ge direkt effekt i medlemsstaterna. En förordning har även de fördelarna att det inte råder någon osäkerhet om när förordningen träder i kraft, eftersom detta alltid införs i förordningstexten. Inte heller skulle en förordning skapa några problem vid utvidgning av gemenskapen, då denna förordning automatiskt skulle ingå i gemenskapsreglerna, vilka alla medlemsstater har förbundigt sig att följa. Som tidigare nämnts krävs dock enhällighet av gemenskapens medlemsstater för ett inrättande av en ny förordning enligt artikel 235 i gemenskapsförordningen. Ovanstående diskussion visar att det inte räcker i detta sammanhang att *harmonisera* vissa materiella bestämmelser i de nationella lagstiftningarna, utan det krävs istället att en gemensam förordning utarbetas. Jag anser således att det planerade EG-patentet borde införlivas genom en förordning.

10.5. VAL AV JURISDIKTION

Även om en förordning kanske skulle vara ett bra sätt att införa det nya EG-patentet genom, har detta trots allt sina nackdelar. En av dessa är att en enhetlig gemenskapsdomstol som är specialiserad på endast patentmål inte kan inrättas under fördraget. Patentmålen måste i enlighet med reglerna i fördraget, främst artikel 235, dömas av förstainstansrätten och EG-domstolen. Detta kan skapa problem på grund av att de sittande domarna i EG-domstolen inte har speciellt stor erfarenhet av patentmål och då först måste utbildas inom detta område. En ny enhetlig domstol på området skulle också kunna ge tolkningsmeddelanden till de nationella domstolarna, om det skulle uppstå några oklarheter i bedömningen av patentmålen.

Det finns dock nackdelar även med domstolsförfarandet i sig. Företag och uppfinnare som överväger att inleda en patenttvist, har ofta svårt att hitta rätt domstol, det vill säga den billigaste, snabbaste och mest kompetenta domstolen (detta gäller inte Sverige eftersom vi endast har en instans för patentmål). De bedömningar som görs i de många olika domstolarna i de olika medlemsstaterna är oftast inte harmoniserade, och domstolsprocesser tar oftast mycket lång tid och kostar mycket pengar. Om en tvist berör flera länder kan en diskussion uppstå om var tvisten skall lösas. Den part som har god kunskap om patenttvister och god ekonomi kan således påverka ett patentmåls förutsättningar genom så kallad "forumshopping".

Det kan därför vara klokare att istället välja skiljedom. I ett skiljedomsförfarande har parterna stora möjligheter att påverka både val av skiljemän, deras arbetsformer och även var skiljeförfarandet skall äga rum. De tvistande parterna kan även göra upp om en förlikning. Ett skiljedomsförfarande är också fördelaktigt i och med att själva resultatet är hemligt. Om EG-patentet således skulle införlivas genom en förordning, skulle det kanske vara klokare att avgöra eventuella patenttvister genom skiljedomsförfarande. Det borde inte dröja lång tid innan förstainstansrätten och EG-domstolen hade tillräcklig kompetens för att döma även i de krångligaste patentmålen. Detta under förutsättning att de särskilda nationella patentdomstolarna fortfarande finns kvar som experter på området.

Jag föreslår därför att den nuvarande jurisdiktionen i Europa skall behållas, men med några förbättringar. Den största satsningen borde centreras kring harmoniseringen av de fördragsslutande staternas nationella lagar i fråga om bedömningen av patentmålen. Reglerna borde vidare revideras för att göras lättförståeliga och raka, så att det inte finns utrymme för ”forumshopping”. Ett sätt att minska tidsutdräkten vid patentmål är att begränsa antalet instanser som ett mål kan tas upp i.

10.6. SPRÅKFRÅGAN

Det är oacceptabelt att översättningskostnaden skall vara så stor som den är idag, exempelvis som för ett patent enligt EPCs regler där översättningen är 39 procent av den sammanlagda kostnaden. Den komplexa språkfrågan som är mycket omdiskuterad borde kunna lösas på ett mer tillfredställande sätt för alla, om bara de berörda parterna är villiga att mötas på halva vägen. En total översättning av alla patenthandlingar anser jag vara väl ambitiös och kostsam. De föreslagna lösningarna om att endast översätta patentkraven, eller en sammanfattning av patentansökan, borde istället vara en rimligare lösning.

Att endast begära översättning när intrång begås kan bli för rättsosäkert. Intrångsgöraren får då ingen rimlig chans att inse att det faktiskt redan existerar ett patent liknande hans/hennes

uppfinring. Att ha tiden som utgångspunkt för om intrång verkligen begåtts, och för hur mycket som skall begäras i kompensation från intrångsgöraren, anser jag endast skapa förvirring.

Förslaget om att ett patent som inte översatts till alla staters språk, då kommer sakna verkan i dessa stater, anser jag strida mot EG-patentets huvudsakliga syfte. Det är ju meningen att patentet skall vara enhetligt. Kan stater väljas genom att inte sökas på detta sätt, liknar det istället det nuvarande EPC-systemet.

Det pågår även diskussioner om till vilka språk översättningarna skall göras. De tre officiella språken inom gemenskapen är engelska, tyska och franska. Men, eftersom det, trots främst de franskspråkiga ländernas motvilja, mest gångbara och utbredda språket i Europa är engelska borde det vara detta språk som skall stå i fokus. Det kan dock diskuteras om detta ur Sveriges synvinkel, kan vara en nackdel eftersom inget material då skulle behöva översättas till svenska. Jag anser dock att berörda parter i Sverige kan hantera handlingar på engelska. Om inte detta skulle vara fallet bör ett anlitat svenskt patentombud ha mer än tillräcklig kompetens.

Den ultimata lösningen anser jag således vara att översätta både patentkraven och en sammanfattning av patentansökan till ett gemensamt språk, för att ge en utförligare förklaring av patentet och på så sätt motverka oklara intrång. Översättningen borde endast göras till ett språk för att minska kostnaderna, och språket borde då förslagsvis vara engelska. Medlemsstater borde dock, vid inlämnande av särskilda skäl, kunna få göra förbehåll om att patentet måste översättas till detta lands språk (s. 25). Skälen till detta förbehåll skall vara klart motiverade och endast tillräckligt särskilda skäl bör övervägas, annars skulle systemet se ut som det gör idag och på så sätt resultera i samma höga kostnader.

Denna lösning borde inte vara omöjlig då de patenthavare som stöter på problem alltid kan vända sig till sitt patentombud för hjälp. Patentombud i alla medlemsländer kommer antagligen att ha en standardiserad utbildning i framtiden, och blir på så sätt också likartat utbildade och alla kommer att använda engelska som enhetligt språk. Detta borde ge goda förutsättningar för att lösa de tvister som uppkommer.

10.7. AVGIFTSFRÅGAN

För att minska de stora avgifterna i samband med patentansökningen, kan den patentsökande nöja sig med att söka ett nationellt patent. Frågan blir då om detta verkligen räcker i dagens situation om uppfinningen skall kunna marknadsföras väl och lyckas bra. Som även jämförts ovan har exempelvis USA ett patentsystem som gör det nästan tio gånger billigare för en patentsökande att komma ut på en marknad med sin produkt än patentsystemet inom Europa. Detta främst på grund av en stor hemmamarknad, ett enda patentverk och endast ett språk. I Europa är det främst de små staterna som drabbas av detta, på grund av att dessa stater inte alltid är de mest attraktiva i valet av stater som inkluderas i patentansökan. Det blir då svårt för dessa stater att dra till sig investeringar och få en fungerande tekniköverföring.

Om det patenträttsliga systemet i Europa skulle fungera med endast ett språk, exempelvis engelska, skulle således avgifterna kunna sänkas avsevärt. Det finns dock ganska många av de berörda staternas ledamöter som fortfarande vill behålla samtliga språk i alla sammanhang. Avgifterna skulle också kunna sänkas genom ett enhetligt EG-patent i sig eftersom det inte behövs designationsavgifter för varje land, utan endast en avgift betalas vilken sedan täcker alla medlemsländerna. Det kan även ifrågasättas om inte årsavgiften för ett patent skulle kunna sänkas, utan att varken de nationella patentverken eller EPO skulle bli nämnvärt lidande. Således finns det en mängd sätt att sänka avgifterna för att söka patent inom gemenskapen, det gäller endast att hitta ett vilket kan godkännas av alla de berörda parterna.

Jag har även intervjuat Bo-Göran Wallin, en mycket erfaren patentkonsult som arbetar på AWAPATENT, och som även är en av åtta ad personamedlemmar inom Standing Advisory Committee of the European Patent Office (SACEPO). Bo-Göran Wallin verifierade de flesta av förslagen till förändring av patentreglerna i Europa, vilka jag anser relevanta. Wallin framhävde också han att det antagligen kommer att ta en mycket lång tid innan dessa förslag kan genomföras. Även Wallin anser att översättningsproblemet är ett av de största och svåraste problemen som måste lösas innan ett nytt patentregelsystem i Europa kan utvecklas. För att

komma fram till en lösning på detta problem måste först regeringskonferenser hållas i respektive medlemsland. Det kommer naturligtvis också att bli en mycket omständlig process. Medlemsstaterna måste sinsemellan försöka komma fram till den bästa lösningen, främst på grund av de enskilda staternas vilja att behålla just deras språk vid översättningen.

Gemenskapen står nu inför en mycket stor utmaning. Ett nytt patentsystem, som både skall vara en stimulans för europeisk utveckling, och samtidigt måste innehålla en effektiv och välfungerande tvisthantering i form av olika förhandlingsinstrument och domstolar måste utformas. För att nå framgång med ett nytt patentsystem, måste detta vara ett system som många människor känner till, förstår nyttan av och även är beredda att betala för att utnyttja. Det nya systemet måste vara attraktivt för alla berörda parter. Detta gör att det fortfarande krävs mycket mer arbete, men, arbetet är trots allt igång.

11. BILAGOR

BILAGA 1. DEN SVENSKA PATENTLAGEN

1 Kap.

2 § Patent meddelas endast på uppfinning som är ny i förhållande till vad som blivit känt före dagen för patentansökningen och tillika väsentligen skiljer sig därifrån.

Som känt anses allt som blivit allmänt tillgängligt, vare sig detta skett genom skrift, föredrag, utnyttjande eller på annat sätt.

3 § Den genom patent förvärvade ensamrätten innebär att, med de undantag som anges nedan, ingen får utan patenthavarens samtycke utnyttja uppfinningen genom att

- 1) tillverka, utbjuda, bringa i omsättning eller använda patentskyddat alster eller införa eller inneha sådant alster för ändamål som nu sagts,
- 2) använda patentskyddat förfarande eller, om han vet eller det med hänsyn till omständigheterna är uppenbart att förfarandet inte får användas utan patenthavarens samtycke, utbjuda det för användning i Sverige,
- 3) utbjuda, bringa i omsättning eller använda alster som tillverkats enligt patentskyddat förfarande eller införa eller inneha alstret för ändamål som nu sagts.

6 § Ansökan om patent på uppfinning, vilken inom tolv månader före ansökningsdagen angivits i ansökan avseende patent här i riket eller patent, uppfinnarcertifikat eller skydd som nyttighetsmodell i främmande stat som är ansluten till Pariskonventionen d. 20 mars 1883 för skydd av den industriella äganderätten, skall vid tillämpning av 2 § första, andra och fjärde styckena samt 4 § anses gjord samtidigt med den tidigare ansökningen, om sökanden yrkar det.

2 Kap.

8 § Ansökan om patent göres skriftligen hos patentmyndigheten eller, i fall som avses i 3 kap., hos patentmyndighet i främmande stat eller hos internationell organisation.

13 § Ansökan om patent må icke ändras så, att patent sökes på något som ej framgick av ansökningen när den gjordes eller enligt 14 § skall anses gjord.

15 § Har sökanden icke iakttagit vad som är föreskrivet om ansökan eller finner patentmyndigheten annat hinder föreligga för bifall till ansökningen, skall sökanden föreläggas att inom viss tid avge yttrande eller vidtaga rättelse.

Underlåter sökanden att inom förelagd tid inkomma med yttrande eller vidtaga åtgärd för att avhjälpa anmärkt brist, skall ansökningen avskrivas.

17 § Påstår någon inför patentmyndigheten bättre rätt till uppfinningen än sökanden och finnes saken tveksam, må patentmyndigheten förelägga honom att väcka talan vid domstol inom viss tid vid äventyr att påståendet lämnas utan avseende vid patentansökningens fortsatta prövning.

Är tvist om bättre rätt till uppfinningen anhängig vid domstol, må patentansökningen förklaras vilande i avbidan på att målet slutligt avgöres.

18 § Visar någon inför patentmyndigheten att han äger bättre rätt till uppfinningen än sökanden, skall patentmyndigheten överföra ansökningen på honom, om han yrkar det.

19 § Om ansökningen är fullständig och det inte finns hinder mot patent, skall patentmyndigheten underrätta om att patent kan meddelas.

21 § Från och med den dag då patentet meddelas skall en patentskrift finnas att tillgå hos patentmyndigheten. Patentskriften skall innehålla beskrivning, patentkrav och sammandrag samt uppgift om patenthavaren och uppfinnaren.

22 § Från och med den dag då patentet meddelas skall handlingarna finnas tillgängliga för var och en.

24 § Var och en får göra invändning mot ett meddelat patent. En invändning skall göras skriftligen hos patentmyndigheten inom nio månader från den dag då patentet meddelades.

26 § Ett slutligt beslut av patentmyndigheten om en ansökan om patent får överklagas av sökanden, om det har gått honom emot. Ett slutligt beslut om en invändning mot patent får överklagas av patenthavaren och invändaren, om det har gått den som vill klaga emot.

27 § Överklagande enligt 26 § görs hos Patentbesvärsrätten inom två månader från beslutets dag.

Ett slutligt beslut av Patentbesvärsrätten får överklagas till Regeringsrätten inom två månader från beslutets dag.

3 Kap.

28 § Med internationell patentansökan avses ansökan som göres enligt den i Washington d. 19 juni 1970 avslutade konventionen om patentsamarbete.

Internationell patentansökan inges till patentmyndighet eller internationell organisation som enligt konventionen om patent samarbete och tillämplighetsföreskrifterna till denna är behörig att mottaga sådan ansökan (mottagande myndighet). Den svenska patentmyndigheten är mottagande myndighet i enlighet med vad regeringen föreskriver. För internationell patentansökan, som inges till den svenska patentmyndigheten, skall sökanden erlägga fastställd avgift.

29 § Internationell patentansökan, för vilken den mottagande myndigheten fastställt internationell ingivningsdag, skall här i riket ha samma verkan som svensk patentansökan som gjorts nämnda dag.

31 § Vill sökanden fullfölja en internationell patentansökan såvitt avser Sverige, skall han inom tjugo månader från den internationella ingivningsdagen eller, om prioritet yrkas, den dag från

vilken prioritet begärs till patentmyndigheten inge en översättning till svenska av den internationella patentansökningen i den omfattning regeringen förordnar eller, om ansökningen är avfattad på svenska, en avskrift på ansökningen. Sökanden skall inom samma tid erlægga en avgift till patentmyndigheten.

4 Kap.

40 § Ett meddelat patent kan upprätthållas intill dess tjugo år har förflutit från den dag då ansökningen gjordes.

För ett patent skall betalas fastställd årsavgift för varje avgiftsår som börjar efter meddelandet.

5 Kap.

41 § Årsavgiften förfaller till betalning sista dagen i den kalendermånad under vilken avgiftsåret börjar. Årsavgifterna för de två första avgiftsåren förefaller dock först samtidigt med avgiften för det tredje avgiftsåret.

7 Kap.

51 § Erläggs inte årsavgift för patent enligt föreskrifterna i 40, 41 och 42 §§, är patentet förfallet från och med ingången av det avgiftsår för vilket avgiften inte har erlagts.

52 § På talan om det skall rätten förklara patentet ogiltigt, om

- 1) patentet har meddelats trots att inte villkoren i 1 och 2 §§ inte är uppfyllda,
- 2) patentet avser en uppfinning som inte är så tydligt angiven att en fackman med ledning därav kan utöva den,
- 3) patentet omfattar något som inte framgick av ansökningen när den gjordes, eller
- 4) patentskyddets omfattning har utvidgats efter det att patentet meddelats.

9 Kap.

57 § Gör någon intrång i den ensamrätt som patent medför (patentintrång) och sker det uppsåtligen eller av grov oaktsamhet, skall han dömas till böter eller till fängelse i högst två år.

58 § Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet begår patentintrång skall utge skälig ersättning för utnyttjandet av uppfinningen samt ersättning för den ytterligare skada som intrånget har medfört. Vid bestämmande av ersättningens storlek skall hänsyn tas även till patenthavarens intresse av att patentintrång inte begås och till övriga omständigheter av annan än rent ekonomisk betydelse.

Begår någon patentintrång utan uppsåt eller oaktsamhet, skall han utge ersättning för utnyttjande av uppfinningen, om och i den mån det finnes skäligt.

Talan om ersättning för patentintrång må avse skada endast under de fem senaste åren innan talan väcktes. För skada under tid dessförinnan är rätten till ersättning förlorad.

65 § Stockholms tingsrätt är rätt domstol i mål som gäller

1. bättre rätt till patentsökt uppfinning,
2. patentets ogiltighet eller överföring av patent,
3. meddelande av tvångslicens, fastställande av nya villkor för eller upphävande av sådan licens eller rätt som avses i 53 § andra stycket,
4. patentintrång,
5. fastställelse enligt 63 § eller,
6. bestämmande av ersättning enligt 78 §.

10 Kap.

71 § Patenthavare som ej har hemvist här i riket, skall ha ett här bosatt ombud, som äger för honom mottaga delgivning av stämning, kallelser och andra handlingar i mål och ärenden rörande patentet med undantag av stämning i brottmål och föreläggande för part att infinna sig personligen inför domstol. Ombudet skall anmälas till patentregistret och antecknas däri.

11 Kap.

80 § Med europeiskt patent avses patent som meddelas av det europeiska patentverket enligt den i München d. 5 okt. 1973 avslutade europeiska patentkonventionen. Med europeisk patentansökan avses patentansökan som göres enligt nämnda konvention.

Ansökan om europeiskt patent göres hos det europeiska patentverket. Sådan ansökan må inges även till patentmyndigheten för att av denna vidarebefordras till det europeiska patentverket.

82 § europeiskt patent har verkan här i riket endast om sökanden inom tid regeringen bestämmer till patentmyndigheten ingivit översättning till svenska av den text med vilken patentet enligt underrättelse till sökanden från det europeiska patentverket är avsett att meddelas och har inom samma tid erlagt fastställd avgift för tryckning av översättningen.

BILAGA 2. PARISKONVENTIONEN

Artikel 1

1. De länder, på vilka denna konvention är tillämplig, bildar en union för industriellt rättsskydd.
2. Det industriella rättsskyddet har till föremål patent, nyttighetsmodeller, industriella mönster och modeller, fabriks- eller handelsmärken, servicemärken, firma samt ursprungsbeteckningar ävensom undertryckande av illojal konkurrens.
3. Industriell äganderätt är att fatta i vidsträcktaste bemärkelse och avser icke blott industri och handel i egentlig mening utan även området för lantbruksindustri och extraktiv-industri samt alla tillverkade alster eller naturprodukter, till exempel vin, spannmål, tobaksblad, frukt, boskap, mineral, mineralvatten, öl, blommor och mjöl.
4. Till patent räknas de olika slag av industriella patent, som enligt unionsländernas lagstiftningar kan förekomma, såsom importpatent, förbättringspatent, tilläggsopatent, tilläggsbevis etc.

Artikel 2

1. De som tillhör ett unionsland skall i samtliga övriga unionsländer i fråga om skyddet av den industriella äganderätten åtnjuta de förmåner, som de särskilda lagstiftningarna för närvarande tillerkänner eller framdeles kommer att tillerkänna landets egna medborgare, och detta utan intrång i de rättigheter, som särskilt tillförsäkras genom denna konvention. De skall följaktligen äga samma skydd som dessa och tillgång till samma rättsmedel mot varje förekommande rättskränkning, under förutsättning att de uppfyller de villkor och formaliteter, som åvilar landets egna medborgare.

Artikel 3

Likställda med dem som tillhör unionsländerna är de vilka tillhör i unionen ej ingående länder men är bosatta eller äger verkliga industri- eller handelsföretag inom något unionslands område.

Artikel 4

A – 1. Den som i ett av unionsländerna i behörig ordning gjort ansökan om patent eller om skydd för nyttighetsmodell eller för industriellt mönster eller modell eller för fabriks- eller handelsmärke eller hans rättsinnehavare skall för ansökan i de övriga länderna äga en prioritetsrätt under tid, som här nedan bestämmes.

C – 1. Tiden för ovannämnda prioritetsrätt utgör i fråga om patent och nyttighetsmodeller tolv månader samt i fråga om industriella mönster och modeller ävensom fabriks- eller handelsmärken sex månader.

Artikel 5quinquies

Industriella mönster och modeller skall skyddas i alla unionsländer.

Artikel 12

1. Varje unionsland förbinder sig att anordna ett särskilt förvaltningsorgan för ärenden rörande den industriella äganderätten ävensom ett centralställe för att hålla patent, nyttighetsmodeller, industriella mönster eller modeller och fabriks- eller handelsmärken tillgängliga för allmänheten.
2. Detta förvaltningsorgan skall publicera en officiell periodisk tidskrift. Regelbundet skall offentliggöras:
 - a) namnen på innehavare av beviljade patent med en kort uppgift om de patenterade uppfinningarna.

Artikel 28

1. Varje tvist mellan två eller flera unionsländer angående tolkningen eller tillämpningen av denna konvention, som ej kunnat biläggas genom förhandling, kan hänskjutas till Internationella domstolen genom ansökan i överensstämmelse med domstolens stadga från något av de berörda länderna, om parterna icke överenskommer om annat sätt för tvistens biläggande. Det land som hänskjutit tvisten till domstolen skall härom underrätta den internationella byrån; den internationella byrån skall underrätta övriga unionsländer om förhållandet.

BILAGA 3. PATENT TREATY CONVENTION

INLEDANDE BESTÄMMELSER

Artikel 1

1. De stater som tillträtt denna konvention (i det följande benämnda ”de fördragsslutande staterna”), bildar en union för samarbete i fråga om ingivande, nyhetsgranskning och patenterbarhetsprövning av ansökningar om skydd för uppfinningar och för tillhandahållande av särskilda tekniska tjänster. Denna union kallas för internationellt samarbete.

KAPITEL I

INTERNATIONELL ANSÖKAN OCH INTERNATIONELL NYHETSGRANSKNING

Artikel 3

1. Ansökan om skydd för uppfinning får inges som internationell ansökan enligt denna konvention.

Artikel 5

Beskrivningen skall vara så tydlig och fullständig att en fackman med ledning därav kan utöva uppfinningen.

Artikel 8

1. Internationell ansökan får enligt vad som föreskrives i tillämpningsbestämmelserna innehålla förklaring, i vilken yrkas prioritet från en eller flera tidigare ansökningar som ingivits i eller för land vilket är anslutet till Pariskonventionen för industriellt rättsskydd.

Artikel 9

1. Internationell ansökan får inges av den som har hemvist i eller är medborgare i fördragsslutande stat.

2. Församlingen får besluta att internationell ansökan får inges av den som har hemvist i eller är medborgare i land som tillträtt Pariskonventionen för industriellt rättsskydd men icke tillträtt denna konvention.

Artikel 10

Internationell ansökan skall inges till föreskriven mottagande myndighet, som skall kontrollera och handlägga den i enlighet med vad som stadgas i denna konvention och i tillämpningsföreskrifterna.

Artikel 12

1. Ett exemplar av den internationella ansökningen skall behållas av den mottagande myndigheten ("mottagande myndighetens exemplar"), ett exemplar ("arkivexemplar") skall sändas till internationella byrån och ett exemplar ("granskningsexemplaret") skall i enlighet med vad som sägs i tillämpningsföreskrifterna sändas till den behöriga internationella nyhetsgranskningsmyndighet som avses i artikel 16.

Artikel 15

1. Internationell ansökan skall underkastas internationell nyhetsgranskning.

Artikel 16

1. Den internationella nyhetsgranskningen skall utföras av internationell nyhetsgranskningsmyndighet. Denna myndighet kan vara antingen nationell patentmyndighet eller mellanstatlig organisation, såsom internationella patentinstitutet, i vars uppgifter ingår att upprätta nyhetsgranskningsrapporter beträffande teknikens ståndpunkt med avseende på uppfinningar som är föremål för ansökningar om patent.

Artikel 19

1. Sedan sökanden mottagit den internationella nyhetsgranskningsrapporten, har han rätt att en gång ändra kraven i den internationella ansökningen genom att inom föreskriven tid inge ändringar till internationella byrån. Han får samtidigt, i enlighet med vad som sägs i

tillämpningsföreskrifterna, inge ett kort yttrande i vilket ändringarna förklaras och den inverkan som dessa kan ha på beskrivning och ritningar anges.

Artikel 20

1.a) Den internationella ansökningen och den internationella nyhetsgranskningsrapporten (däri inbegripet uppgift som avses i artikel 17.2.b) eller förklaring som avses i artikel 17.2.a skall i enlighet med vad som sägs i tillämpningsföreskrifterna sändas till varje designerad myndighet, om icke denna helt eller delvis avstår från att få dessa handlingar översända.

1.b) Föreskriven översättning av nämnda rapport eller förklaring skall ingå i de översända handlingarna.

Artikel 21

1. Internationella byrån skall publicera internationella ansökningar.

Artikel 22

1. Sökanden skall inom tjugo månader till varje designerad myndighet inge avskrift av den internationella ansökningen (om denna icke redan översänts enligt artikel 20) och föreskriven översättning av denna samt i förekommande fall betala nationell avgift.

Artikel 27

1. I nationell lag får ej uppställas krav i fråga om internationell ansökans form eller innehåll som skiljer sig från eller går utöver de krav som föreskrives i denna konvention och tillämpningsföreskrifterna.

Artikel 28

1. Sökanden ges tillfälle att inom föreskriven tid ändra patentkrav, beskrivning och ritningar hos designerad myndighet. Designerad myndighet får icke meddela patent eller avslå ansökan före utgången av denna tid utom med sökandens uttryckliga medgivande.

Artikel 29

1. Om ej annat följer av vad som föreskrives under 2 och 4 skall den internationella publiceringen av internationell ansökan ha samma verkan i designerad stat när det gäller skyddet av sökandens rättigheter i den staten som den verkan som uppkommer enligt den nationella lagen i nämnda stat genom den obligatoriska nationella publiceringen av icke prövade ansökningar.

2. Om det språk på vilket den internationella publiceringen ägt rum är ett annat än det språk på vilket publicering enligt den nationella lagen sker i designerad stat får i nämnda nationella lag föreskrivas att den verkan som anges under 1 uppkommer först från den tidpunkt då

i) översättning till sistnämnda språk publicerats enligt vad som föreskrives i den nationella lagen.

KAPITEL II

INTERNATIONELL FÖRBEREDANDE PATENTERBARHETSPRÖVNING

Artikel 31

1. På begäran av sökande skall internationell ansökan underkastas internationell förberedande patenterbarhetsprövning enligt vad som sägs i följande bestämmelser och i tillämpningsföreskrifterna.

2.a) Sökande som enligt vad som sägs i tillämpningsföreskrifterna har hemvist i eller är medborgare i en av kapitel II bunden fördragsslutande stat och vars internationella ansökan har ingivits till den statens mottagande myndighet eller mottagande myndighet som verkar för den staten, får begära internationell förberedande patenterbarhetsprövning.

Artikel 37

1. Sökanden får återkalla sitt val såvitt avser viss utvald stat, vissa utvalda stater eller alla utvalda stater.

Artikel 41

1. Sökanden skall ges tillfälle att inom föreskriven frist ändra patentkrav, beskrivning och ritningar hos utvald myndighet. Utvald myndighet får icke meddela patent eller avslå ansökan före utgången av denna tid utom med sökandens uttryckliga medgivande.

KAPITEL VI

TVISTER

Artikel 59

Om ej annat följer av vad som föreskrives i artikel 64.5 kan varje tvist mellan två eller flera fördragsslutande stater angående tolkningen eller tillämpningen av denna konvention, som ej kunnat lösas genom förhandling, hänskjutas till Internationella domstolen genom ansökan enligt domstolens stadga från någon av de berörda staterna, om de berörda staterna icke överenskommer om annat sätt för tvistens biläggande. Den stat som hänskjutit tvisten till domstolen skall underrätta byrån härom, och internationella byrån skall i sin tur underrätta övriga fördragsslutande stater.

Artikel 64

1.a) Stat har rätt att förklara att den icke skall vara bunden av bestämmelserna i kapitel II.

b) Stat som avger förklaring enligt a är icke bunden av bestämmelserna i kapitel II och därtill hörande bestämmelser i tillämpningsföreskrifterna.

BILAGA 4. EUROPEAN PATENT CONVENTION

FÖRSTA DELEN

ALLMÄNNA OCH ORGANISATORISKA DELEN

Kapitel I

Artikel 1

Genom denna konvention skapas en för de fördragsslutande staterna gemensam rätt såvitt avser meddelande av patent på uppfinningar.

Artikel 2

(1) Patent som meddelas enligt denna konvention benämnes europeiskt patent.

(2) europeiskt patent skall i varje fördragsslutande stat för vilken det meddelats ha samma verkan och regleras av samma bestämmelser som i den staten meddelat nationellt patent, om ej annat sägs i denna konvention.

Artikel 3

europeiskt patent får sökas för en eller flera av de fördragsslutande staterna.

Artikel 4

(1) Genom denna konvention upprättas en europeisk patentorganisation, i det följande kallad ”organisationen”. Den skall vara självständig i administrativt och ekonomiskt avseende.

(2) Organisationens organ skall vara:

a) ett europeiskt patentverk;

b) ett förvaltningsråd.

(3) Organisationens uppgift är att meddela europeiska patent. Denna uppgift skall utföras av det europeiska patentverket under tillsyn av förvaltningsrådet.

Kapitel III

Artikel 10

(1) Ledningen av det europeiska patentverket utövas av presidenten, som är ansvarig för dess verksamhet inför förvaltningsrådet.

Artikel 14

(1) Det europeiska patentverkets officiella språk är engelska, franska och tyska. Europeisk patentansökan skall inges på ett av dessa språk.

(2) Fysisk eller juridisk person som har hemvist eller säte i fördragsslutande stat, i vilken annat språk än engelska, franska eller tyska är officiellt språk, och medborgare i denna stat som har hemvist utomlands får inge europeisk patentansökan på språk som är officiellt språk i denna stat. Översättning till något av det europeiska patentverkets officiella språk måste dock inges inom frist som anges i tillämpningsföreskrifterna. Denna översättning får när som helst under handläggningen vid det europeiska patentverket bringas i överensstämmelse med ansökningen i dess ursprungliga avfattning.

Artikel 16

Mottagningsavdelningen ingår i filialen i Haag. Den svarar för prövningen av europeiska patentansökningar i samband med ingivandet och för prövningen av ansökningar i formellt avseende till dess sökanden begärt patenterbarhetsprövning eller enligt artikel 96.1 förklarat att han önskar fullfölja sin ansökan. Den svarar vidare för publiceringen av europeiska patentansökningar och europeiska nyhetsgranskningsrapporter.

Artikel 17

Nyhetsgranskningsavdelningarna ingår i filialen i Haag. Den svarar för upprättandet av europeiska nyhetsgranskningsrapporter.

Artikel 18

(1) Prövningsavdelningarna svarar för handläggningen av europeiska patentansökningar från den tidpunkt då mottagningsavdelningen upphör att vara ansvarig för handläggningen.

Artikel 19

(1) Invändningsavdelningarna svarar för prövning av invändningar mot europeiska patent.

Artikel 21

(1) Besvärskamrarna svarar för prövning av besvär över beslut som meddelats av mottagningsavdelningen, prövningsavdelningen, invändningsavdelningen och rättsavdelningen.

Artikel 22

(1) Den stora besvärskammaren åligger att

- a) avgöra rättsfrågor som hänskjutes till den från besvärskamrarna;
- b) avge utlåtanden i rättsfrågor som enligt artikel 112 hänskjutes till den av det europeiska patentverkets president.

Kapitel V

Artikel 37

Organisationens utgifter skall täckas

- a) av organisationens egna medel;
- b) av betalningar som erlägges av de fördragsslutande staterna på grundval av de avgifter som uttages i dessa stater för upprätthållande av europeiska patent;
- c) om så erfordras av särskilda ekonomiska bidrag som lämnas av de fördragsslutande staterna.

ANDRA DELEN

MATERIELL PATENTRÄTT

Kapitel I

Artikel 52

(1) europeiskt patent meddelas på uppfinning som är ny, har uppfinningshöjd och kan tillgodogöras industriellt

Artikel 54

(1) Uppfinning skall anses vara ny, om den ej utgör del av teknikens ståndpunkt.

(2) Teknikens ståndpunkt omfattar allt som före ingivningsdagen för den europeiska patentansökningen blivit allmänt tillgängligt genom skriftlig eller muntlig beskrivning, genom utnyttjande eller på annat sätt.

Artikel 56

En uppfinning skall anse ha uppfinningshöjd, om den ej för en fackman är näraliggande i förhållande till teknikens ståndpunkt.

Artikel 57

En uppfinning skall anses kunna tillgodogöras industriellt, om den kan tillverkas eller användas i någon form av industriell verksamhet, däri inbegripet jordbruk.

Kapitel II

Artikel 60

(1) Rätten till europeiskt patent tillkommer uppfinnaren eller dennes rättsinnehavare. Är uppfinnaren arbetstagare, avgöres rätten till europeiskt patent enligt lagen i den stat i vilken arbetstagaren är huvudsakligen sysselsatt; kan ej fastställas i vilken stat arbetstagaren är

sysselsatt, tillämpas lagen i den stat i vilken arbetsgivarens driftställe, till vilket arbetstagaren är knuten, är beläget.

Artikel 62

Uppfinnaren är i förhållande till sökanden eller innehavaren av europeiskt patent berättigad att hos det europeiska patentverket anges som uppfinnare.

Artikel 63

(1) Giltighetstiden för ett europeiskt patent är tjugo år från ansökningens ingivningsdag.

Artikel 65

(1) Är den text enligt vilken det europeiska patentverket avser meddela eller i ändrad lydelse upprätthålla europeiskt patent för fördragsslutande stat ej avfattad på något av den statens officiella språk, får denna stat föreskriva att sökanden eller patenthavaren skall till den statens nationella patentmyndighet inge översättning av denna text till det av denna stats officiella språk som han väljer eller, om den staten föreskrivit användning av visst officiellt språk, till detta språk. Översättningen skall inges inom en frist på ter månader från det den frist som avses i artikel 97.2.b eller artikel 102.3.b börjat löpa, om ej vederbörande stat föreskriver längre frist.

Artikel 66

Europeisk patentansökan som åsatts ingivningsdag skall i designerade stater jämföras med en i föreskriven ordning gjord nationell ansökan, i förekommande fall med den prioritet som yrkats för den europeiska patentansökningen.

TREDJE DELEN

EUROPEISK PATENTANSÖKAN

Kapitel I

Artikel 75

(1) europeisk patentansökan får inges:

- a) till det europeiska patentverket i München eller dess filial i Haag, eller
- b) till den nationella patentmyndigheten eller annan behörig myndighet i fördragsslutande stat, om detta är tillåtet enligt den statens lag; ansökan som ingivits på detta sätt har samma rättsverkan som om den samma dag ingivits till det europeiska patentverket.

Artikel 79

(1) I anhållan om att europeiskt patent skall meddelas skall anges (designeras) den fördragsslutande stat för vilken eller de fördragsslutande stater för vilka skydd för uppfinningen begäres.

Artikel 81

Europeisk patentansökan skall innehålla uppgift om uppfinnaren. Om sökanden ej är uppfinnaren eller ej är den ende uppfinnaren skall uppgiften om uppfinnaren innehålla en förklaring i vilken anges hur sökanden erhållit rätten till europeiskt patent.

Artikel 86

(1) För europeisk patentansökan skall i enlighet med tillämpningsföreskrifterna erläggas årsavgifter till det europeiska patentverket. Sådana avgifter skall betalas för tredje året från ingivningsdagen för ansökan och för varje år därefter.

Kapitel II

Artikel 87

(1) Den som i eller med verkan för stat som är ansluten till Pariskonventionen för industriellt rättsskydd i vederbörlig ordning ingivit ansökan om patent, registrering av nyttighetsmodell, certifikat för nyttighetsmodell eller uppfinnarcertifikat eller dennes rättsinnehavare, åtnjuter vid ingivande av europeisk patentansökan beträffande samma uppfinning prioritet under en tid av tolv månader från den dag då den första ansökningen ingavs.

FJÄRDE DELEN

HANDLÄGGNING TILL DESS PATENT MEDDELATS

Artikel 97

(1) Finner prövningsavdelningen att europeisk patentansökan eller den uppfinning som ansökningen avser ej uppfyller de krav som uppställs i denna konvention, skall den avslå ansökningen, om ej annan rättsföljd föreskrives i konventionen.

(2) Finner prövningsavdelningen att europeisk patentansökan och den uppfinning som ansökningen avser fyller de krav som uppställs i denna konvention, skall den besluta att meddela europeiskt patent för de designerade staterna, om

a) det utrönts, på så sätt sägs i tillämpningsföreskrifterna, att sökanden godkänner den lydelse i vilken prövningsavdelningen avser att meddela patentet;

b) avgifter för meddelande av patent och tryckning av patentskrift erlagts inom frist som anges i tillämpningsföreskrifterna;

c) redan förfallna årsavgifter och tilläggsavgifter erlagts.

(3) Erlägges ej avgifter för meddelande av patent och tryckning av patentskrift inom föreskriven tid, skall den europeiska patentansökningen anses återkallad.

Artikel 98

Samtidigt med att kungörelse om beslutet om att meddela europeiskt patent skall det europeiska patentverket publicera en europeisk patentskrift, som innehåller beskrivningen, patentkraven och i förekommande fall ritningarna.

FEMTE DELEN

INVÄNDNINGSFÖRFARANDET

Artikel 99

(1) Envar får inkomma med invändning mot meddelat europeiskt patent till det europeiska patentverket inom nio månader från det att kungörelsen om beslutet att meddela det europeiska patentet publicerades. Invändningen skall göras skriftligen och innehålla de skäl på vilka den grundas. Den skall anses ingiven först då invändningsavgiften erlagts.

Artikel 102

(1) Finner invändningsavdelningen att de grunder för invändning som anges i artikel 100 utgör hinder mot att det europeiska patentet upprätthålles skall den upphäva patentet.

(2) Finner invändningsavdelningen att de grunder för invändning som anges i artikel 100 ej utgör hinder mot att det europeiska patentet upprätthålles i oförändrad lydelse, skall den avslå invändningen.

ÅTTONDE DELEN

INVERKAN PÅ NATIONELL RÄTT

Kapitel I

Artikel 135

(1) Patentmyndigheten i designerad stat får inleda förfarande som syftar till meddelande av nationellt patent endast på begäran av den som sökt europeiskt patent eller av innehavare av sådant patent och i följande fall:

a) om den europeiska patentansökningen anses återkallad enligt artikel 77.5 eller 162.4;
b) i övriga i nationell lag angivna fall i vilka enligt denna konvention europeisk patentansökan avslagits, anses återkallad eller europeiskt patent upphävts.

(2) Begäran om omvandling skall inges inom tre månader från den dag då den europeiska patentansökningen återkallades eller från den dagen för delgivning av meddelande om att ansökningen anses återkallad eller av beslut om att ansökningen avslagits eller det europeiska patentet upphävts.

BILAGA 5. COMMUNITY PATENT CONVENTION

Artikel 1

Enligt särskilda bestämmelser i den europeiska patentkonventionen (del IX) medges att en grupp stater, som tillträtt denna, får bestämma att europeiskt patent endast får meddelas gemensamt för dessa stater. Gruppen medlemsstater skall ha slutit särskild överenskommelse om att europeiskt patent såvitt avser dessa staters territorium skall ha en enhetlig karaktär. Marknadspatentkonventionen är en sådan överenskommelse.

Artikel 2

Marknadspatentet är odelbart och autonomt. Patentets verkan sträcker sig således över hela konventionsområdet och överlåtelse eller bortfall av patentet kan endast ske för området som helhet. Den autonoma karaktären består i att patentet i princip uteslutande regleras av bestämmelserna i marknadspatentkonventionen och den europeiska konventionen.

Artikel 6

Konventionsstaterna har rätt att själva meddela nationella patent.

Artikel 14

Arbetspråken för de särskilda organen är engelska, franska och tyska. Det språk på vilket ett marknadspatent är meddelat äger vitsord. De översättningar av patentkrav och beskrivning som görs enligt konventionens bestämmelser får sålunda inte tillmätas någon betydelse för patentets tolkning.

Artikel 29

Annan person än patenthavaren får sålunda inte utan dennes tillåtelse tillverka, utbjuda, bringa i omsättning eller använda patentskyddat alster. Förbudet gäller också import eller lagring av sådant alster avsett att komma till användning i nämnda syfte. Vidare får annan person inte utan patenthavarens tillåtelse utnyttja patentskyddat förfarande. Sådant förfarande får heller inte utbjudas för användning inom EG-stat om den som utjuder förfarandet vet, eller om det är uppenbart med hänsyn till omständigheterna, att förfarandet inte får användas utan patenthavarens tillstånd. För alster som framställts med patentskyddat förfarande har patenthavaren samma skydd som om alstret självt vore patentskyddat.

Artikel 32 och 81

Den genom patentet erhållna ensamrätten är konsumerad då patenthavaren eller någon med hans uttryckliga samtycke fört ut patentskyddat alster på marknaden i någon EG-stat. Den som lagligen från patenthavaren eller från någon som har dennes samtycke köpt alstret i sådan stat är sålunda fri att införa och utnyttja alstret i övriga EG-stater. Motsvarande gäller om patenthavaren istället har nationellt patentavseende alstret i en eller flera EG-stater. Ensamrätten konsumeras som regel även när alstret med patenthavarens samtycke förs ut på marknaden i stat där han inte har sådant nationellt patent eller där hans marknadspatent inte är giltigt.

Artikel 33, 34 och 88

Konventionsstat kan föreskriva att patentkraven måste översättas till den statens officiella språk för att skyddet under ansökningstiden skall kunna göras gällande i ifrågavarande stat. Som villkor för att ett marknadspatent skall meddelas gäller att sökanden måste inge översättning till patentkraven till samtliga EG-staters språk. Vidare har varje konventionsstat rätt att begära att patentets beskrivning översättes till den egna statens officiella språk. I stat som ställt sådant krav kan patentet ej göras gällande mot intrångsgörare så länge ej översättning ingivits. Inger patenthavaren översättningen inom tre månader och nio månader från tidpunkten för patentmeddelandet får tredje man som olovligt utnyttjat uppfinningen under nämnda tid ej utan patenthavarens tillåtelse fortsätta utnyttjandet. Inges översättningen senare kan patenthavaren ej hindra att fortsatt utnyttjande på rimliga villkor sker. I båda fallen har han – sedan översättning ingivits – i regel rätt att erhålla skälig ersättning för utnyttjande som skett mellan tiden för patentmeddelandet och ingivandet av översättningen.

Artikel 56-61

Yrkande om ogiltigförklaring av ett marknadspatent prövas av det europeiska patentverket. De ogiltighetsgrunder som får åberopas är alla de som upptages i den europeiska patentkonventionen. Vid partiell ogiltighet får patentkraven avgränsas med upptagande av uppgifter ur beskrivning och ritningar.

En av ogiltighetsgrunderna är att patenthavaren inte är uppfinnaren eller till vilken dennes rätt övergått enligt bestämmelserna i den europeiska patentkonventionen. Den som har bättre rätt till patentet kan i sådant fall – i stället för att yrka att patentet skall ogiltigförklaras – begära att patentet skall överföras på honom. Sådant beslut om överförande av patent fattas av nationell domstol med verkan för alla konventionsstaterna.

Artikel 64 och 91

I frågor som avgöres av de särskilda organen får patenthavaren företrädas i princip endast av yrkesombud som tillhör EG-stat och som godtagits enligt bestämmelserna i den europeiska patentkonventionen. Yrkesombud som godtagits enligt nämnda konvention, men som inte tillhör EG-stat, får dock företräda patenthavaren om detta ombud företrätt honom i den handläggning av patentet och motsvarande ansökan som skett enligt den europeiska patentkonventionen. Det särskilda utskottet kan som ytterligare villkor för denna rätt föreskriva att ifrågavarande stat utanför EG tillämpar sådana bestämmelser ifråga om företräderskap vid den nationella patentmyndigheten, som kan krävas med hänsyn till reciprocitet.

Artikel 69

Mål om intrång avgöres i domstol i sådan stat inom EG där intrångsgöraren har hemvist eller, om han saknar hemvist där, har verksamhet. Om intrångsgöraren saknar hemvist eller verksamhet i EG-stat avgöres målet i EG-stat där patenthavaren har hemvist eller, om han saknar hemvist där, har verksamhet. Om ingendera av dem har hemvist eller verksamhet i sådan stat avgöres målet av domstol i München. Domstol som sålunda är kompetent avgör mål om intrång med verkan för varje stat där intrånget begåtts.

Mål om intrång får tas upp av domstol i en av de stater där intrånget skett även om intrångsgöraren inte har hemvist eller verksamhet i den staten. Domstolens avgörande i sådant fall får dock endast avse det intrång som begåtts i den staten.

Artikel 98

Marknadspatentkonventionen träder i kraft först tre månader efter det att samtliga EG-stater ratificerat konventionen.

12. KÄLLFÖRTECKNING:

MONOGRAFIER:

- Bernitz, Ulf, m.fl.; Immaterialrätt, Elanders Gotab AB, Stockholm, 1998, ISBN 91-7223-043-6.
- Cawthra, Bruce; Industrial property rights in the EEC- patents, trademarks and copyright, Grosvenor Press, Essex, 1973, ISBN 0 7161 0204 8.
- Jacobsson, Måns, m.fl; Patentlagstiftningen- en kommentar, P A Norstedt & Söners förlag, Stockholm, 1980, ISBN 91-1-807452-9.
- Koktvedgaard; Morgens, m.fl.; Lärobok i Immaterialrätt, Norstedt Tryckeri, Stockholm, 1997, ISBN 91-39-00301-9.
- Neumeyer, Fredrik; Patent i omvandling– en översikt över svenska och internationella patentfrågor, Tre Ringar AB, Stockholm, 1977, ISBN 91 7150 1827.
- Pehrson, Lars; EG och immaterialrätten, gemenskapens inverkan på nationell immaterialrätt, Stiftelsen Juristförlaget, Stockholm, 1985, ISBN 91-7598-054-1.
- Törnroth, Lennarth; Europapatent, en redogörelse för den europeiska patentkonventionen, det planerade EG-patentet och det europeiska patentverket, Industri förbundets förlag, Stockholm, 1974, (ISBN obefintligt).
- Törnroth, Lennarth; Marknadspatentet, en redogörelse för 1975 års konvention om ett patent för den Europeiska Gemenskapen EG, Industriförbundets förlag, Stockholm, 1976, ISBN 91-7176-006-7.
- Westlander, Olle; Patent, allmänna domstolars praxis åren 1983-1991, Juristförlaget, Stockholm, 1995, ISBN 91-7598-735-X.

OFFENTLIGA UTREDNINGAR:

- EPO-medlemsskapsutredningen; SOU 1985:53, Sverige och den europeiska patentorganisationen, Betänkande av EPO-medlemsskapsutredningen, Minab/Gotab, Stockholm, 1985, ISBN 91-38-09036-8.
- Patentpolicykommittén; SOU 1974:63, Internationellt patentsamarbete i 1970 års konvention om patentsamarbete, Betänkande av patentpolicykommittén, Kungl. Boktryckeriet P A Norstedt & Söner, Stockholm, 1974, ISBN 91-38-01900-0.

ÖVRIGA KÄLLOR:

- Europeiska patentinstitutet; En presentation av Patent i Europa, European Patent Institut Sekretariat, München, 1999.
- Wallin, Bo-Göran; Awapatent, Immaterial- och avtalsrätt, kurskompendium, Awapatent, Malmö, 1999.

INTERNET:

- Awapatent; < www.awapatent.com >, *Awapatent kundtidning, Patentprocesser- en snårskog av olika länders laga*, 1999-12-13, (2000-02-28).
- Kommissionen; < www.eu.int/comm/dg15/en/index.htm >, *Grönbok om gemenskapspatent och patentsystemet i Europa*, 1997-06-24, (2000-01-24).
- Kommissionen; < www.eu.int/comm/dg15/en/index.htm >, *Uppföljning av Grönboken om gemenskapspatentet och patentsystemet i Europa*, 1999-02-05, (2000-02-14).
- Larsson, Torsten; < www.soundaround.se/svenk/rappatt.html >, *Rapport avseende patentfrågan i EU*, 1999-11-22, (2000-02-28).